

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

**Πανελλήνιος Σύλλογος
Θεματικού Φιλοτελισμού & Νεότητας**

Τριμηνιαίο φιλοτελικό & πολιτιστικό περιοδικό

Έτος 13^ο, Αρ. 51. Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2012

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

Τριμηνιαία Περιοδική Έκδοση, Έτος 13^ο, Τεύχος 51^ο, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2012

Ιδιοκτήτης: ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ

Εκδότης-Διευθυντής: Παντελής Λεούσης.

Συντακτική Επιτροπή: Π.Λεούσης, Π.Καγκελάρης, Θ. Απέργης

Αγίου Δημητρίου 12, 14452 Μεταμόρφωση. Τηλ. 210 2825134, e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr, <http://themaphila.blogspot.com>

Υπεύθυνος τυπογραφείου: "NO+ADO", Κυριάκος Αλεξίου & Σια ΕΕ

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη. Ετήσια Συνδρομή € 15. Εγγραφή € 5.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γράμμα του προέδρου	1
Τροία και Τρωικός Πόλεμος	2
Η μάχη του Αγκίνκούρτ & ο χαιρετισμός ..."φακ γιου"	9
Το τζούντο	10
Αναδρομή στις Ελληνικές Φιλοτελικές Εκθέσεις	12
Το κουμπί και η ιστορία του	16
Ταζ Μαχάλ, μνημείο αιώνιας αγάπης	19
Ποσειδωνία, εκεί που οι Έλληνες μεγαλούργησαν	20
Τάδε έφη Νίτσε για τους Έλληνες	21
Τα πορτρέτα Φαγιούμ	22
Τα άλογα του Διομήδη	23
Ανοιχτή Επιστολή: <i>Ειδικά γραμματόσημα</i>	24
Ο Πύργος του Άιφελ	27
Νάντια Κομανέτσι	28
Το Πριγκιπάτο του Ποταμού Hutt!	30
Προσεχείς διεθνείς εκθέσεις	31
Άννα Μπολέυν	32
Γιορκσάιρ τεριέ	34
Αχ! Αυτό το πλάνο	35
Carillon (Μουσικά κωδωνοστάσια)	36
Το "μπρα ντε φερ"	37
Οι τεχνικές πρώτων βοηθειών σώζουν ζωές!	38
Νέες εκδόσεις Ελλάδας - Κύπρου - ΟΗΕ	40
Μύδια ψητά!	43
Τα δικά μας και δικά σας νέα.....	44

CONTENTS

Editorial	1
Troy and the Trojan War	2
The Agincourt battle and the salute..."fuck yew"!	9
Judo	10
History of the Hellenic philatelic exhibitions	12
The button and its history	16
Taj Mahal	19
Paestum, where Greeks achieved great things	20
Thus Nietzsche has spoken for the Greeks	21
The Fayum portaits	22
The horses of Diomedes	23
Open letter: <i>Special "stamps"</i>	24
La tour d'Eiffel	27
Nadia Comăneci	28
The Pricipality of Hutt River!	30
Coming international exhibitions	31
Anna Boleyn	32
Yorkshire terrier	34
Thematic plans	35
The Carillon	36
The "bras de fer" sport	37
First aid techniques save lives!	38
New issues of Greece, Cyprus, UN	40
Mussels roasted!	43
Philatelic news	44

*Εικόνα εξωφύλλου: Γερμανικό σαξωνικό ταχυδρομείο και ταχυδρόμοι του 1852.
Ιδιωτικό μονόφυλλο του 1938 με έντυπο γραμματόσημο κατόπιν παραγγελίας (από πίνακα της εποχής).*

THE THEMATIC PHILATELIST

Quarterly Journal. Year 13th. No 51, July-September 2012

Owner: THE PANHELLENIC SOCIETY OF THEMATIC PHILATELY

Editor-Director: Pantelis Leoussis

Editorial Committee: P. Leoussis, P. Cangelaris, Th. Apergis

Address: 12, Agiou Dimitriou Str., GR-14452 Metamorphosi, Athens

Tel. +31- 210-2825134; e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr, <http://themaphila.blogspot.com>

The journal is distributed gratis to the members.

Annual subscription € 15. New members' subscription € 5.

Διοικητικό Συμβούλιο 2011-2013 Πανελληνίου Συλλόγου Θεματικού Φιλοτελισμού

Παντελής Λεούσης Πρόεδρος,
Παναγιώτης Καγκελάρης Αντιπρόεδρος,
Σπύρος Παπαγιάννης Γεν. Γραμματέας,
Αλέκος Ιατρίδης Ταμίας,
Βασίλης Αγραφιώτης Έφορος,
Θανάσης Απέργης (Θεσσαλονίκη) μέλος,
Αριστομένης Καλυβιώτης (Καρδίτσα) μέλος.

Εξελεγκτική επιτροπή:
Βασίλης Αποστολόπουλος,
Παναγιώτης Θεοδωρόπουλος,
Ευάγγελος Ολύμπιος.

Ο Θεματικός φιλοτελιστής έχει τιμηθεί με τα εξής μετάλλια:
EUROCUPRUM 2001 (Πολωνία) Χάλκινο, ΕΦΙΛΑ 2002 (Ελλάδα) Μεγάλο Αργυρό
TEMEX 2003 (Αργεντινή) Μεγάλο Αργυρό, BRNO 2005 (Τσεχία) Επ'άργυρο
JERUSALEM 2006 Αργυρό, BALKANFILA 2007 Μεγάλο Αργυρό, CHINA 2009 Αργυρό,
ANTVERPIA 2010 Αργυρό, BALKANFILA 2012 Μεγάλο Αργυρό

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα μας και το blog:

www.thematic-philatelist.gr

<http://themaphila.blogspot.com>

Προς τους φίλους αναγνώστες...

Αγαπητοί φίλοι,

Καθώς η ώρα των αποκρατικοποιήσεων φαίνεται πως έχει σημάνει και οι κυβερνητικές ανακοινώσεις θέλουν τον ΕΛΤΑ μεταξύ των οργανισμών προς πώληση, ο φιλοτελικός κόσμος βρίσκεται σε μεγάλη ανησυχία. Μέρα τη μέρα οι φωνές πολλαπλασιάζονται και σε όλες τις φιλοτελικές συντροφιάς τείνει να γίνει κυρίαρχο θέμα. Ήδη μάλιστα άρχισε να απασχολεί και τον ημερήσιο τύπο.

Το ερώτημα τίθεται έντονα από όλους:

Ποια θα είναι η τύχη του Ταχυδρομικού και Φιλοτελικού Μουσείου της Αθήνας μετά την επικείμενη πώληση των Ελληνικών Ταχυδρομείων;

Τι θα γίνουν τα γραμματόσημα, τα δοκίμια, τα σχέδια των καλλιτεχνών, οι μήτρες και όλα τα άλλα ανεκτίμητης αξίας ιστορικά αντικείμενα που φυλάσσονται σε αυτό; Αντικείμενα των οποίων η μεγάλη ιστορική, συναισθηματική, πολιτιστική, όσο και οικονομική αξία είναι ανυπολόγιστη; Τι θα γίνει επίσης η πανέμορφη αίθουσα το Α΄ ορόφου που φιλοξενεί τις γιορτές, συνελεύσεις, συνέδρια και άλλες εκδηλώσεις, και είναι η μόνη διαθέσιμη για τον φιλοτελικό κόσμο;

Για εμάς τους φιλοτελιστές η πώληση των Ελληνικών Ταχυδρομείων αποτελεί μία σκληρή απόφαση. Ωστόσο είναι μία απόφαση της πολιτείας την οποία, παρά την όποια πικρία μας, είμαστε υποχρεωμένοι να αποδεχτούμε. Όταν όμως έρθει η ώρα και αρχίσει η καταμέτρηση των προς πώληση περιουσιακών στοιχείων, φτάνοντας στο Ταχυδρομικό Μουσείο, τον Καθηδρικό Ναό του Ελληνικού Φιλοτελισμού, η φωνή μας υψώνεται στεντόρεια:

Όχι, προς Θεού, το Ταχυδρομικό Μουσείο! Πρέπει πάση θυσία να μείνει ελληνικό.

Κανείς από τους αρμόδιους δεν πρέπει να λησμονεί το ιστορικό της δημιουργίας αυτού του σπουδαίου για μας ιδρύματος, με την ιδανική θέση στην οποία βρίσκεται, δίπλα στο καλλιμάρμαρο. Ήταν το ζεύγος Ανδρέα και Νίας Στράτου που το προσέφεραν το 1978, δίνοντας λύση στο τεράστιο πρόβλημα στέγασης των φιλοτελικών θησαυρών μας. Ήταν δωρεά Ελλήνων φιλοτελιστών και δεν δόθηκε, ασφαλώς, για να περάσει κάποια στιγμή σε χέρια ξένων.

Ίσως ιδεώδης χώρος ένταξης του Μουσείου θα ήταν το Υπουργείο Πολιτισμού. Ας είναι όμως και άλλο Υπουργείο ή δημόσιος φορέας. Φτάνει να μείνει σε ελληνικά χέρια...

Ο πρόεδρος

Τροία και Τρωικός Πόλεμος

του Παντελή Λεούση

Η Αρχαία Τροία βρισκόταν σε στρατηγικό σημείο, στη νότια είσοδο των Δαρδανελίων. Δέσποζε μιας γήινης οδού που διέτρεχε τη δυτική ακτή της Ανατολίας και συναντούσε το στενότερο σημείο των Δαρδανελίων προς την Ευρωπαϊκή ακτή.

Η κατά προσέγγιση τοποθεσία της Τροίας ήταν γνωστή από παλιά, από αναφορές αρχαίων Ελλήνων και Λατίνων συγγραφέων. Όμως ο ακριβής τόπος της πόλης ήταν ακαθόριστος μέχρι τη σύγχρονη εποχή. Τελικά τα ερείπια της βρίσκονταν κάτω από ένα μεγάλο και εκτεταμένο λόφο που οι Τούρκοι ονομάζουν Χι-sarlık. Ήταν μία πόλη που γνώρισε μεγάλη άνθιση σε διάφορες περιόδους της ιστορίας, έως τα Ρωμαϊκά χρόνια.

Ο πρώτος που καθόρισε τον τόπο της ομηρικής Τροίας ήταν ο Σκοτσέζος δημοσιογράφος και εκδότης Κάρολος Μακ Λάρεν (1822), χωρίς όμως να ληφθεί σοβαρά υπόψη η άποψή του. Οι πιο πολλοί από τους κλασσικούς μελετητές θεωρούσαν ότι η Τροία ήταν αποκλίση της φαντασίας του Ομήρου, ένας ακόμη αρχαιοελληνικός μύθος. Το 1870 ήρθε η ώρα του Ερρίκου Σλίμαν, ο οποίος ενστερνίστηκε την άποψη Μακ Λάρεν. Οι ανασκαφές που πραγματοποίησε μεταξύ 1870 και 1890

Τα Δαρδανέλια, στη νότια είσοδο των οποίων βρίσκεται η Τροία.

Διπλό αγγείο του 2600-1800 π.Χ., και, δεξιά, αγγείο από το λεγόμενο "Θησαυρό του Πριάμου" (ευρήματα ανασκαφών του Σλίμαν).

βασιλιά, αυλικούς, σκλάβους.

Μέσα στα ερείπια μιας από τις περιόδους της πόλης, τα οποία ο Σλίμαν θεώρησε εσφαλμένα ως ομηρική, βρέθηκαν σπουδαία ευρήματα, όπως χρυσά κοσμήματα και στολίδια, αγγεία από χρυσό, ασήμι, χαλκό, ορείχαλκο και πηλό. Ο Σλίμαν τα ονόμασε "Θησαυρό του Πριάμου".

Η Τροία των περιόδων 6 και 7 πρέπει να ανήκε στη Μέση και Ύστερη Περίοδο του Χαλκού (1900-1100 π.Χ.). Αυτή της 6ης περιόδου καταστράφηκε από σεισμό γύρω στα 1300 π.Χ. και είναι

αποκάλυψαν πολλά ευρήματα που αποδείκνυαν ότι η Τροία ήταν πράγματι εκεί. Μεταγενέστερες ανασκαφές διηύθυναν αργότερα ο Γερμανός Βίλχελμ Ντέρτπφελντ (1893-94) και ο Αμερικανός Καρ Ουίλιαμ Μπλέγκεν (1932-38).

Από τα διάφορα στρώματα που ανασκάφηκαν, αποδείχτηκε ότι η ιστορία της Τροίας κάλυψε 9 διαδοχικές ιστορικές περιόδους. Οι πρώτες 5 ανήκουν στην Πρώιμη Εποχή του Χαλκού (3000 – 1900 π.Χ.). Κατά τη διάρκεια τους η πόλη άλλοτε καταστράφηκε από πυρκαγιά, άλλοτε από σεισμό, άλλοτε από πολέμους ή άλλες αιτίες. Μέχρι και την 7η περίοδο ήταν ενισχυμένη με τείχη, χρησίμευε σαν πρωτεύουσα της Ίλιδος, είχε ανάκτορα,

εκείνη που ο Ντέρτπφελντ θεώρησε σαν Ομηρική.

Ωστόσο, το τέλος της πόλης από σεισμό και τα Ομηρικά κείμενα δεν συνηγορούν με αυτή την άποψη. Αντίθετα, η πόλη που δημιουργήθηκε μετά το σεισμό (Περίοδος 7Α) είναι πιο κοντά στην εκδοχή να είναι η πρωτεύουσα του Πριάμου. Φέρει ίχνη πολεμικής καταστροφής και βρέθηκαν πολλά υπολείμματα ανθρώπινων οστών μέσα σε καμένα σπίτια και δρόμους, που δίνουν την εντύπωση ότι η πόλη κατελήφθη, λεηλατήθηκε και πυρπολήθηκε από εχθρούς, όπως ακριβώς την περιγράφει ο Όμηρος στην Ιλιάδα του.

Γύρω στα 700 π.Χ. οι Έλληνες αποίκισαν την Τροία ή Ίλιον, όπως ήταν το εξελληνισμένο όνομά της. Αυτή η περίοδος, και μέχρι το 85 π.Χ που κατακτήθηκε από τους Ρωμαίους, ονομάστηκε 8^η, ενώ η Ρωμαϊκή που επακολούθησε ήταν η 9^η.

Μετά την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης (324 μ.Χ.), το Ίλιον βυθίστηκε στο σκοτάδι της ιστορίας.

Ο Τρωικός πόλεμος ήταν η δεκαετής πολεμική σύγκρουση των Αχαιών με τους Τρώες, στην προσπάθεια των πρώτων να κατακτήσουν την Τροία. Τα γεγονότα του Τρωικού πολέμου αναφέρονται σε αμέτρητα έργα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και έχουν εμπνεύσει αναρίθμητα έργα τέχνης. Δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο συγγραφικό έργο που να εξιστορεί το σύνολο του πολέμου, από την αρχή ως το τέλος του. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει ένα

Θέατρο της Τροίας, της 8^{ης}-9^{ης} (Ελληνορωμαϊκής) περιόδου.

Όμηρος, ο τυφλός ραψωδός, στον οποίο αποδίδονται Ιλιάδα και Οδύσσεια.

Johann Heinrich Voß μεταφραστής της Ιλιάδας (1793).

Ο Πάρις αποδίδει το χρυσό μήλο "τη καλλίστη" Αφροδίτη (δία της ...διαπλοκής!).

σύνολο έργων που δίνει ολοκληρωμένη εικόνα των γεγονότων. Τα πιο σημαντικά έργα θεωρούνται τα Ομηρικά Έπη, η Οδύσσεια και ιδιαίτερα η **Ιλιάδα**, δημιουργημένα τον 9^ο ή τον 8^ο αιώνα π.Χ. Κάθε έπος όμως εξιστορεί μόνο μέρος των πολεμικών επιχειρήσεων. Η **Ιλιάδα** καλύπτει ένα μικρό διάστημα κατά το τελευταίο έτος του πολέμου, ενώ η **Οδύσσεια** επικεντρώνεται στην επιστροφή του Οδυσσέα στην πατρίδα του την Ιθάκη, αφού προηγήθηκε η άλωση της Τροίας.

Η ιστορία του Τρωικού Πολέμου αρχίζει με το Βασιλιά της Τροίας Πρίαμο και το γιο του Πάρι. Ο Πρίαμος ήταν πλούσιος και δυνατός. Από τη γυναίκα του **Εκάβη** και τις παλλακίδες του είχε αποκτήσει 50 γιούς και 12 θυγατέρες. Τα προβλήματα στο ήσυχο βασίλειο άρχισαν όταν ο γιος του **Πάρις** κλήθηκε να κρίνει ποια από τις θεές **Αφροδίτη, Ήρα και Αθηνά** ήταν η ομορφότερη, ώστε να της δοθεί το χρυσό μήλο που είχε αθλοθετήσει η θεά Έρις ("τη καλλίστη"). Η Αφροδίτη, που δεν ήθελε να ριψοκινδυνέψει μία ενδεχόμενη μειωτική για την ομορφιά της απόφαση, υποσχέθηκε στον Πάρι πως αν έδινε σ' αυτήν το μήλο, θα του έδινε την ωραιότερη γυναίκα του κόσμου. Αυτός ενέδωσε στη "διαπλοκή" και το μήλο πήγε στην Αφροδίτη.

Αμέσως μετά ο Πάρις ταξίδεψε στη Σπάρτη του βασιλιά Μενέλαου για την αρπαγή της γυναίκας του Ελένης, η οποία όχι μόνο ήταν η ωραιότερη γυναίκα

Αριστερά, οι Διόσκουροι Κάστωρ και Πολυδεύκης, αδέρφια της Ωραίας Ελένης, όλοι παιδιά του Δία και της Λήδας. Μέσον, η Λήδα τη στιγμή που κάνει έρωτα με το Δία-κύκνο. Δεξιά, η Ιφιγένεια. Παρά λίγο να χάσει τη ζωή της στο θυσιαστήριο για την υπόθεση της Τροίας.

του κόσμου, αλλά είχε και θεϊκή καταγωγή. Ήταν αδελφή των **Διόσκουρων** και κόρη του **Δία**, από τη σχέση του με την **Λήδα**.

Ο Πάρις φαίνεται πως δεν δυσκολεύτηκε να κατακτήσει την Ωραία Ελένη. Επωφελούμενοι μάλιστα από την απουσία του Μενέλαου, οι δύο ομηρικοί ερωτευμένοι γύρισαν στην Τροία για να χαρούν τον έρωτά τους, χωρίς άλλα σοβαρά προβλήματα.

Έξη ήρωες της Ιλιάδας σε ένα αγγείο:

Ο Αχιλλέας (4ος από αριστερά) και ο Πάτροκλος (3ος) παίρνουν την άδεια της Θέτιδος (5η), παρουσία του Μενέλαου (6ος) και του Οδυσσέα (2ος), ο οποίος ήρθε στο παλάτι του Πηλέα για να τους δεισμεύσει ότι θα λάβουν μέρος στον πόλεμο εναντίον της Τροίας. Στο αριστερό άκρο (1ος) ο Μενεσεύης, αρχηγός των Αθηναίων στον Τρωικό πόλεμο.

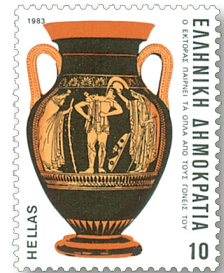
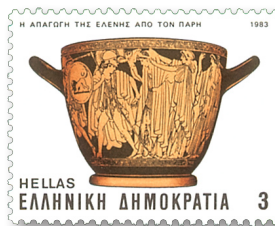
Όμως, ο Σπαρτιάτης βασιλιάς δεν ήταν δυνατό να συγχωρήσει αυτή τη ντροπή. Αμέσως άρχισε καμπάνια ενημέρωσης των άλλων Ελλήνων, παρακινώντας τους να εκστρατεύσουν μαζί του εναντίον της Τροίας.

Η επιστροφή της Ελένης στη Σπάρτη έγινε για τους Έλληνες εθνική υπόθεση. Άρχισαν αμέσως ετοιμασίες, όρισαν αρχιστράτη-

γο τον Αγαμέμνονα, αδελφό του Μενέλαου και βασιλιά του Άργους και των Μυκηνών, και έφθασαν στην Τροία. Ο Αγαμέμνων, μάλιστα, για να εξευμενίσει τη θεά Άρτεμη που παρεμπόδιζε την εκστρατεία κατά των Τρώων, δεν δίστασε να οδηγήσει στη θυσία την κόρη του **Ιφιγένεια**, την οποία όμως έσωσε την τελευταία στιγμή η ίδια η θεά.

Παρά τη μεγάλη απειλή,

οι Τρώες αρνήθηκαν να παραδώσουν την Ελένη. Οι Έλληνες, που είχαν με το μέρος τους την Ήρα, την Αθηνά και τον Ποσειδώνα, επιτέθηκαν με σφοδρότητα και λεηλάτησαν ή κατέστρεψαν πολλές μικρές πόλεις της Τρωάδος. Όμως η πόλη της Τροίας, με τη βοήθεια των συμμάχων της από τη Μικρά Ασία και τη Θράκη, αλλά και με την υποστή-

Από αριστερά: α. Αχιλλέας, το πρότυπο του Έλληνα πολεμιστή κατά τον Όμηρο, β. Νεκρική μάσκα του Αγαμέμνονα, αρχιστράτηγου των ελληνικών δυνάμεων, γ. Η σκηνή της αρπαγής της Ωραίας Ελένης, δ. Πριάμος και Εκάβη βοηθούν τον γιο τους Έκτορα να φορέσει την πανοπλία του.

Αριστερά, ο Αχιλλέας δένει το τραύμα του Πάτροκλου. Οι δύο ομηρικοί ήρωες έμειναν σύμβολα της αγνής, αιώνιας φιλίας, στο μύθο και στη λογοτεχνία. Μέση: η μονομαχία δύο σπουδαίων ηρώων: Έκτορα και Αίαντα. Δεξιά, Αχιλλεύς και Αίας παίζουν πεσσούς σε ένα διάλειμμα της μάχης.

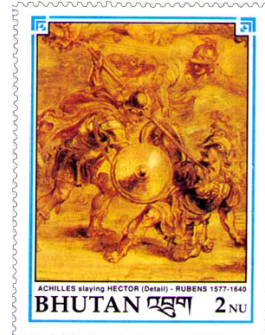
ριξη του Απόλλωνα, του Άρη και της Αφροδίτης (η τελευταία είχε δεσμούς με την Τροία, αφού από τη σχέση της με τον Τρώη Αγχίση είχε γεννήσει τον Αινεία), αντιστάθηκε δέκα ολόκληρα χρόνια στην πολιορκία. Τελικά όμως ηττήθηκε με δόλο.

Στην *Ιλιάδα*, στην οποία ο Όμηρος αφηγείται τα γεγονότα του δεκαετούς πολέμου, σκιαγραφούνται περίφημα οι διάφοροι χαρακτήρες των ηρώων, τα γεγονότα, οι καταστάσεις. Υπάρχει ο **Αχιλλέας** που εκφράζει το ιδεώδες του Έλληνα πολεμιστή, ο Αγαμέμνωνας με τη γνωστή διαμάχη του με τον πρώτο, η παροιμιώδης αδελφική φιλία **Πάτροκλου-Αχιλλέα**, ο σύζυγος της Ανδρομάχης Έκτορας, ο πιο ανθρώπινος από τους ομηρικούς ήρωες, με την εξαιρετική αίσθηση του καθήκοντος και της τιμής που τον διέκρινε, αλλά και την αγάπη του στην οικογένεια... Υπάρχει ακόμα ο Αίας ο Τελαμώνιος, ο γενναιότερος ήρωας μετά τον Αχιλλέα, ο οποίος, σε έναν παροξυσμό της οργής του

όταν αρνήθηκαν να του δώσουν τα όπλα του νεκρού Αχιλλέα, όρμησε να σφάζει τους Ατρείδες και τον Οδυσσέα που είχε πάρει τα όπλα. Όταν συνήλθε, αναλογιζόμενος τη γελοιοποίησή του, αυτοκτόνησε πέφτοντας πάνω στο ξίφος του.

Υπάρχει ακόμα ο πανέμορφος Ατρείδης **Αγχίσης**, βασιλιάς των Δαρδάνων, που τον ερωτεύτηκε η Αφροδίτη και έκανε μαζί του τον Αινεία. Όταν όμως ο Αγχίσης αποκάλυψε το όνομα της μητέρας του παιδιού του, τυφλώθηκε (ή σκοτώθηκε) από μια αστραπή, ενώ κατά την **Αινειάδα του Βιργιλίου**, μεταφέρθηκε έξω από την Τροία στους ώμους του γιου του Αινεία, έφθασε στην Ιταλία, συνίδρυσε τη Ρώμη και πέθανε στη Σικελία.

Άλλο πρόσωπο ήταν ο ήρωας και μάντης της Τροίας Έλενος, γιος του Πριάμου και της Εκάβης. Μετά τον θάνατο του Πάρη, διεκδίκησε ανεπιτυχώς να παντρευτεί την Ελένη. Μετά πήγε στο όρος Ίδη, όπου αιχμαλωτίστηκε από τον Οδυσσέα και βοήθησε

Από αριστερά: α. Ο Αινείας, γιος του Αγχίση και της Αφριδίτης, β. Η τραγική μορφή της Εκάβης, από παράσταση της ομώνυμης τραγωδίας του Ευριπίδη, γ. Ο Αχιλλέας φονεύει τον Έκτορα (από πίνακα του Rubens).

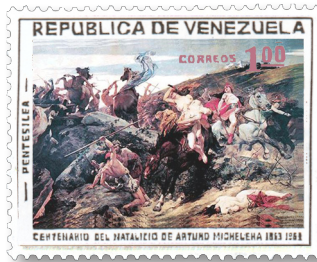
με τις προφητείες του τους Έλληνες να καταλάβουν την Τροία. Αργότερα, ο Έλενος παντρεύτηκε τη γυναίκα του Έκτορα Ανδρομάχη. Τέλος ίδρυσε μια νέα Τροία στην Ήπειρο, η οποία θα θύμιζε στους ηττημένους τη χαμένη πολιτεία. Εκεί, σύμφωνα με την *Αινειάδα*, προσάραξε ο Αινείας.

Ο Πηλέας είχε αναθρέψει τον Πάτροκλο μαζί με τον γιο του Αχιλλέα, με αποτέλεσμα να έχει δημιουργηθεί μεταξύ τους μία φιλία που έμεινε παροιμιώδης. Ο Πάτροκλος ακολούθησε τον φίλο του στην Τρωική εκστρατεία, αλλά η άγρια φιλονικία του Αχιλλέα με τον Αγαμέμνονα (η γνωστή "μήνις"), τον έκανε να αποσυρθεί για ένα διάστημα από τις μάχες. Ωστόσο, οι ατυχίες των Ελλήνων συγκίνησαν τον Πάτροκλο, ο οποίος πήρε τον οπλισμό του Αχιλλέα, οδήγησε ξανά τους Μυρμιδόνες στη μάχη και κατόρθωσε να απωθήσει τους Τρώες, ο ίδιος όμως βρήκε τον θάνατο από τον Έκτορα.

Ο θάνατος του αγαπημένου του φίλου, του Πάτροκλου, ξαναφέρει και πάλι τον Αχιλλέα κοντά στους Έλληνες που μάχονται. Για να εκδικηθεί τον θάνατό του, σκοτώνει σε μία άγρια μονομαχία τον πρώτο πολεμιστή των Τρώων, τον Έκτορα, και αιτιμάζει ύστερα το πτώμα του. Αμέσως μετά θάβει τον Πάτροκλο με μεγάλες τιμές.

Φαίνεται ότι ο θάνατος του Έκτορα έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στην τελική έκβαση του πολέμου.

Μετά το θάνα-

Η μάχη των Αμαζόνων της Πενθεσίλειας στον Τρωικό Πόλεμο, κατά την οποία η ίδια έχασε τη ζωή της από τον Αχιλλέα.

Ο Πρίαμος ζητά το σώμα του νεκρού Έκτορα

ΚΕΡΚΥΡΑ — ΑΓΓΑΜΑ ΑΧΙΛΛΕΪΟΣ — ΟΪΟΤΟ — ΜΟΥΣΕΪΟΝ ΑΧΙΛΛΕΪΟΥ
(ΚΑΤΑ ΜΕΤΩΝ)

"Έδωκε τῆς Ἐλλάδος ταχθρονομίῳ ἑκδοτικῶς"
* Edition au service des Peuples Helléniques.

"Ο Αχιλλέας θνήσκων", με το βέλος καρφωμένα στη φτέρνα. Το πανέμορφο άγαλμα που βρίσκεται στο προαύλιο του Αχιλλείου, στην Κέρκυρα.

του Έκτορα ο Αχιλλέας χρειάστηκε να σκοτώσει δύο νέους συμμάχους των Τρώων, τον Μέμωνα, βασιλιά των Αιθίοπων και γιό της θεάς της αυγής Ηούς, και τη **βασίλισσα των Αμαζόνων Πενθεσίλεια**. Όμως ο θάνατος της Πενθεσίλειας του δημιούργησε πολύ πόνο, διότι στιγμή που τη σκότωνε την ερωτεύτηκε κεραυνοβόλα.

Το τέλος του Αχιλλέα

Ήταν απρόσμενο. Ο Πάρις κατάφερε να τον σκοτώσει με ένα βέλος. Οδηγημένο από τον Απόλλωνα, τον πέτυχε στην (αχιλλείο) πτέρνα, το μόνο τρωτό σημείο του σώματος του ήρωα. Αυτό γιατί όταν η μητέρα του Θέτις τον είχε βυθίσει τη φωτιά για να τον κάνει άτρωτο, η φτέρνα, απ' όπου τον κρατούσε, έμεινε έξω από τη φλόγα.

Πριν από την κατάληψη της Τροίας, οι Έλληνες έπρεπε να κλέψουν από την ακρόπολη της πόλης το ξύλινο ομοίωμα της Παλλάδος Αθηνάς (το Παλλάδιον), να πάνε στη Λήμνο για να πάρουν τα όπλα του άρρωστου Φιλοκτήτη και στη Σκύρο για να φέρουν το γιο του Αχιλλέα Νεοπτόλεμο στην Τροία. Όλα αυτά έγιναν δυνατά χάρη στον Οδυσσέα και τον Διομήδη, τον πιο γενναίο και ικανό πολεμιστή μετά τον Αχιλλέα.

Μη βρίσκοντας άλλο τρόπο για την τελική κατάληψη της Τροίας, οι Έλληνες επιτόνησαν το εξής τέχνασμα: Με τη βοήθεια της Αθηνάς, ο αρχιμαραγκός και πυγμαχός Επειός κατασκεύασε ένα

Ο Δούρειος Ίππος, με του Έλληνες να βγαίνουν οπλισμένοι από τα σωθικά του, από παράσταση αγγείου (σε γραμματόσημο και σφραγίδα), αλλά και σε ...τούρκικη εκδοχή!

πελώριο κούφιο ξύλινο άλογο, τον **Δούρειο Ίππο**, μέσα στο οποίο κρύφτηκαν μερικοί από τους Έλληνες στρατιώτες. Οι υπόλοιποι έπλευσαν προς την Τένεδο, προσποιούμενοι ότι εγκαταλείπουν τις εχθροπραξίες.

Αντίθετα από τις προειδοποιήσεις της της κόρης του Πριάμου μάντισσας Κασσάνδρας, οι Τρώες πείσθηκαν από τον Σίνωνα, έναν Έλληνα που προσποιήθηκε το λιποτάκτη, να μεταφέρουν το άλογο μέσα στα τείχη της Τροίας, σαν προσφορά στη θεά Αθηνά.

- "Μετά από αυτό, η Τροία θα γίνει απόρητη", τους διαβεβαίωσε ο Σίνων.

Ένας από αυτούς που προσπάθησαν να αποτρέψουν την είσοδο του Δούρειου Ίππου στην πόλη ήταν και ο μάντης και ιερέας του Απόλλωνα **Λαοκώων**. Γι' αυτό το λόγο, αλλά και διότι είχε δυσανεχθεί τον Απόλλωνα παραβαίνοντας τον όρκο που είχε δώσει περί αγαμίας των ιερέων, τη στιγμή που ετοιμαζόταν να θυσιάσει έναν ταύρο στο βωμό του θεού Ποσειδώνα (ή την ώρα κτύπησε με το ραβδί του τα πλευρά του ομοιώματος,

διαπιστώνοντας ότι ήταν κούφιο), ο Απόλλωνας του έστειλε δύο πελώρια θαλάσσια φίδια που έπνιξαν αυτόν και τα δυο παιδιά του Αντύπα και Θυμβραίο (ή Μέλανθο).

Ο μύθος αυτός βρήκε την καλύτερη έκφρασή του στην *Αινειάδα* του Βιργιλίου και αναπαραστάθηκε θαυμάσια στο περίφημο γλυπτό των Ρόδιων γλυπτών Αγήσανδρου, Πολύδωρου και Αθηνόδωρου, που σήμερα βρίσκεται στο Μουσείο του Βατικανού (2ος αι. π.Χ.).

Τη νύχτα ο Ελληνικός στόλος, ειδοποιημένος με πυρσούς, γύρισε από την Τένεδο, ενώ οι στρατιώτες βγήκαν από την κοιλιά του Δούρειου Ίππου και άνοιξαν τις πύλες. Στη μάχη που ακολούθησε, ο Πρίamos και τα υπόλοιπα παιδιά του σκοτώθηκαν, ενώ οι Τρωάδες γυναίκες μεταφέρθηκαν σκλάβες σε διάφορες ελληνικές πόλεις. Η περιπετειώδης επιστροφή των Ελλήνων ηγετών ("νόστιμον ήμαρ") περιγράφεται στα δύο ομηρικά έπη *Ιλιάδα* και *Οδύσσεια*.

Μεταξύ των λίγων Τρώων που επέζησαν περιλαμβάνεται και ο **Αινείας**, οι απόγονοι του οποίου εξακολούθησαν

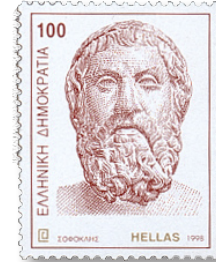
Ο Μέγας Αλέξανδρος στον τάφο του Αχιλλέα

Ο θάνατος του μάντη Λαοκώωντα και των παιδιών του. Ένα από τα ωραιότερα αγάλματα της Ελληνιστικής Εποχής.

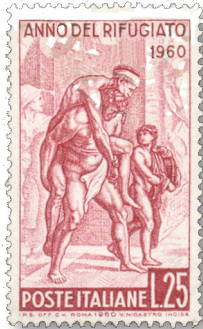
Αισχύλος και Σοφοκλής. Μαζί με τον Ευριπίδη, οι τρεις αυτοί μεγάλοι δραματουργοί της ελληνικής κλασικής αρχαιότητας άντλησαν μεγάλο μέρος των θεμάτων τους από τους ήρωες και τα γεγονότα του Τρωικού πολέμου.

να διαφεντεύουν την Τροία. Κατά μία άλλη παράδοση, ο Αινείας με τους Τρώες πήγαν στην Ιταλία και αποτελούν τους προγόνους των Ρωμαίων.

Ο μύθος του Τρωικού πολέμου περιγράφεται στα ομηρικά έπη *Ιλιάδα* και *Οδύσεια*, έργα που αποτελούν την απαρχή της ελληνικής και ευρωπαϊκής λογοτεχνίας. Πολλά

ηρωικό έπος την ιστορία και τους άθλους του γένους του", γεννήθηκε η *Αινειάδα*, το εθνικό έπος του ρωμαϊκού κόσμου και πιο σημαντικό έργο της λατινικής γραμματείας. Αποτελείται από δώδεκα βιβλία. Τα έξι (περιπλανήσεις του Αινεία) έχουν ως πρότυπο την *Οδύσεια*

...ο πατέρας κατέβηκε πρώτα από τις Άλπεις και από το φρούριο του μονόκερω... (κείμενο από την *Αινειάδα* στο γραμματόσημο).

Από την *Αινειάδα* του Βιργιλίου: Ο Αινείας μεταφέρει στους ώμους τον τυφλό πατέρα του Αγχίση για να τον μεταφέρει στη Ρώμη. Μέσον: Οι φυγάδες της Τροίας πλέουν προς την Ιταλία. Δεξιά: Ο Βιργίλιος σε ψηφιδωτό.

από τα γεγονότα του ίδιου πολέμου περιγράφονται επίσης, σαν ανεξάρτητα δράματα, στα έργα των μεγάλων τραγικών ποιητών **Αισχύλο**, **Σοφοκλή** και Ευριπίδη.

Στη Ρώμη, ο Τρωικός πόλεμος ενέπνευσε τον Publius Vergilius Maro (70-19 π.Χ.), γνωστότερο ως **Βιργίλιο**. Με προτροπή του αυτοκράτορα Αύγουστου "να υμνήσει σε ένα

και τα άλλα έξι (πολεμικά επεισόδια για την κατάκτηση της Ιταλίας) την *Ιλιάδα*.

Το έργο αρχίζει με τις περιπέτειες των προσφύγων Τρώων, με επί κεφαλής τον προστατευόμενο της Αφροδίτης Αινεία, και καταλήγει στην άφιξη στο Λάτιο και στη γέννηση της Ρώμης.

Επεισόδια από της *Αινειάδα*, όπως τα αφηγείται ο Βιργίλιος: α. Χαιρετισμός του Έλενου προς τον Αινεία, β. Ο Αγχίση και ο Αινείας στον Άδη, γ. Ο Αινείας στη γη της Επαγγείας.

Η μάχη του Αγκινκούρτ και ο χαιρετισμός ... "φακ γιου"!

Πριν από την μάχη του Αγκινκούρτ το 1415, οι Γάλλοι, προβλέποντας ότι θα νικήσουν τους Άγγλους, πρότειναν να αποκόπτεται το μεσαίο δάχτυλο όλων των Άγγλων στρατιωτών που θα συλλαμβάνονται αιχμάλωτοι. Χωρίς αυτό το δάχτυλο θα ήταν αδύνατο να τεντώσουν το βαρύ και δυνατό αγγλικό τόξο, και επομένως θα ήταν ανίκανοι να πολεμήσουν στο μέλλον.

Το περίφημο αγγλικό τόξο γινόταν από το εντόπιο δένδρο yew (Ιταμος), και η λαϊκή έκφραση για το τέντωμα του τόξου ήταν γνωστό ως "rlick yew" (αποψίλωση του yew).

Καθώς όμως ανατράπηκαν οι προσδοκίες των Γάλλων και κέρδισαν οι Άγγλοι, οι στρατιώτες των νικητών άρχισαν να χλευάζουν τους ηττημένους δείχνοντάς τους το μεσαίο δάχτυλο, υπονοώντας "ιδού το δάχτυλό μας, εμείς ακόμη μπορούμε να τεντώνουμε το τόξο!".

Με τα χρόνια, αυτή η συμβολική χειρονομία πήρε διαφορετική σημασία και έκφραση. Ένας από τους λόγους ήταν και η σχετική δυσκολία της προφοράς των λέξεων "rlick yew". Στο στόμα του λαού τα δύο πρώ-

τα γράμματα "rl" με τον καιρό μετατράπηκαν στο χειλεόφωνο οδοντικό "f". Καθώς μάλιστα η νέα έκφραση "fuck yew" συνοδεύεται από την επίδειξη του μεσαίου δακτύλου, έχει τελειως παρερμηνευτεί, τόσο η χειρονομία, όσο και η έκφραση.

Το δέντρο Ιταμος (yew).

Τα τόξα των Άγγλων έκριναν την τύχη της μάχης.

Για την ιστορία, η μάχη του Αγκινκούρτ που ήταν ένα από τα επεισόδια του Εκατονταετούς Πολέμου μεταξύ Άγγλων και Γάλλων, διεξήχθη στις 25 Οκτωβρίου 1415. Οι Γάλλοι παρέταξαν 30.000 άνδρες και οι Άγγλοι του βασιλιά Ερρίκου Ε' μόλις 6.000. Όμως το βαρύ και δυσκίνητο ιππικό των Γάλλων ηττήθηκε κατά κράτος στο λασπώδες έδαφος του πεδίου της μάχης. Οι Άγγλοι, χρησιμοποιώντας τα δυνατά και μεγάλο βεληνεκούς τόξα τους, έβαλλαν από μακριά, αποδεκατίζοντας τους αντιπάλους.

Η νίκη αυτή είναι για τους Άγγλους μία από τις σπουδαιότερες στην ιστορία τους. Ο Ουίλιαμ Σαίξπηρ την εκθειάζει στο περίφημο θεατρικό του έργο *Ερρίκος Ε'*.

Π. Α.

Το γραμματόσημο απεικονίζει Γάλλους αιχμαλώτους της Μάχης του Αζινκούρτ. (Λεπτομέρεια από μικρογραφία του εικονιζόμενου γαλλικού χειρογράφου). Σε πρώτο πλάνο ο βασιλιάς Ερρίκος Ε' έφιππος. Δεξιά, επίσης ο Ερρίκος.

Το τζούντο

του Θανάση Απέργη

Το τζούντο είναι μια πολεμική τέχνη που γεννήθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα στην Ιαπωνία. Είχε άμεση επιρροή από το ζιου ζιτσου και, με την προσθήκη νέων στοιχείων, έγινε ιδιαίτερα δημοφιλές σε όλο τον κόσμο. Είναι άλλωστε το πρώτο άθλημα ασιατικής καταγωγής που από την Ολυμπιάδα του Τόκιο του 1964 συμπεριελήφθη στο πρόγραμμα των Ολυμπιακών Αγώνων.

Με το πέρασμα του χρόνου το τζούντο ανέδειξε πολύ μεγάλους αθλητές και αθλήτριες.

Πατέρας του αθλήματος είναι ο Τζιγκόρο Κάνο (1860-1938), ο οποίος, αναζητώντας τρόπους και νέες τεχνικές, κατέληξε στο τζούντο για να αντιμετωπίσει τους μεγαλύτερους μαθητές του ζιου ζιτσου. Οριοθετώντας ως βασικό στοιχείο του αθλήματος τη διαμόρφωση του ανθρώπινου χαρακτήρα, μετέτρεψε το τζούντο από πολεμική τέχνη σε πραγματικό τρόπο ζωής.

Γλωσσικά ο όρος τζούντο είναι η ένωση δύο λέξεων: "Τζου", που σημαίνει ευγενής-δεξιότηνης, και "ντο", που σημαίνει οδός. Κάτι, επομένως, σαν ο "δρόμος της ηπιότητας και της δεξιότητας".

Παρά τις φυσιολογικές αλλαγές που επήλθαν με το πέρασμα του χρόνου, οι βασικοί κανόνες του τζούντο παραμένουν ίδιοι, όπως και η βασική φιλοσοφία του πατέρα του

τζούντο, ο οποίος ήθελε μια νέα πολεμική τέχνη, ένα άθλημα με τους λιγότερους δυνατούς τραυματισμούς.

Οι αγώνες τζούντο διεξάγονται με ευθύνη της Διεθνούς Ομοσπονδίας Τζούντο η οποία ιδρύθηκε το 1951, στο Λονδίνο.

Το 1ο παγκόσμιο πρωτάθλημα ανδρών διεξήχθη στο Τόκιο το 1956, με συμμετοχή 31 αθλητών από 21 χώρες. Το αντίστοιχο πρωτάθλημα γυναικών έγινε το 1980, ενώ η πρώτη αγωνιστική εμφάνιση γυναικών "τζουντόκα" σε Ολυμπιακούς Αγώνες πραγματοποιήθηκε το 1992, στη Βαρκελώνη. Στη χώρα μας το τζούντο άργησε να αναπτυχθεί. Παρ' όλα αυτά οι

Έλληνες αθλητές και αθλήτριες κατάφεραν να διακριθούν και να κατακτήσουν αρκετά μετάλλια, με αποκορύφωμα το χρυσό του Ηλία Ηλιάδη στην Ολυμπιάδα της Αθήνας, το 2004.

Ο αγωνιστικός χώρος των επίσημων αγώνων τζούντο είναι 16 x16μ. και είναι καλυμμένος από τα "τατάμι", ορθογώνια στρώματα μεγέθους 1 x 2μ., κατασκευασμένα από πιεσμένο άχυρο ή από πιεσμένη σπογγώδη μάζα. Είναι σταθερά κάτω από τα τέλματα των αθλητών και έχουν την ιδιότητα να απορροφούν τις βίαιες κρούσεις του σώματος κατά τη διάρκεια των πτώσεων (ουκέμι).

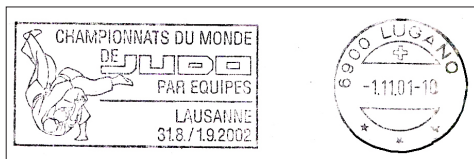
Οι αγώνες διαρκούν 5 λεπτά καθαρού

Ο πατέρας του Τζούντο, Τζιγκόρο Κάνο (φεγιέ Ουγγαρίας).

Το ριζίμο του αντιπάλου στο έδαφος με την πλάτη, σημαίνει λήξη του αγώνα με ιppon.

Από τις σημαντικότερες διοργανώσεις, τα Παγκόσμια Πρωταθλήματα Τζούντο.

χρόνου, τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες. Οποιαδήποτε τεχνική εφαρμόζεται με επιτυχία τη στιγμή που λήγει ο αγώνας θεωρείται έγκυρη, και ο διαιτητής αφήνει του “τζουντόκα” να ολοκληρώσουν τις προσπάθειές τους.

Η αθλητική φόρμα του τζούντο (“τζουντόγκι”) με την οποία ασκούνται ή αγωνίζονται οι αθλητές αποτελείται από σακάκι, παντελόνι και ζώνη, όλα από χοντρό βαμβακερό ύφασμα λευκού χρώματος. Στους επίσημους αγώνες, από το 1998 ο ένας από τους δύο αθλητές πρέπει να φοράει φόρμα χρώματος μπλε για να ξεχωρίζουν οι αντίπαλοι μεταξύ τους. Το χρώμα της ζώνης εξαρτάται από το επίπεδο του τζουντόκα σε βαθμούς.

Σε όλα τα αθλήματα των πολεμικών τεχνών, αλλά και στην πάλη και στην πυγμαχία, οι αθλητές χωρίζονται και αγωνίζονται σε κατηγορίες ανάλογα με το σωματικό τους βάρος. Στο τζούντο υπάρχουν 7 κατηγορίες για τους άνδρες και 7 για τις γυναίκες.

Ο νικητής αναδεικνύεται άμεσα όταν, μετά την εφαρμογή μιας επιτυχημένης τεχνικής, πάρει “irppon”. Όταν δηλαδή με δύναμη και ταχύτητα ρίξει τον αντίπαλό του στο έδαφος με την πλάτη. Στο σημείο αυτό λήγει και ο αγώνας.

Βαθμός “irppon” δίνεται επίσης όταν ο

αθλητής, εφαρμόζοντας μία τεχνική ακινητοποίησης, κρατήσει τον αντίπαλό του στο έδαφος για 25 δευτερόλεπτα. Την αρχή και το τέλος της ακινητοποίησης “oseakomi” ανακοινώνει ο διαιτητής.

Τέλος, βαθμός “irppon” δίνεται και όταν ο αθλητής, εφαρμόζοντας τεχνική πνιγμού ή εξάρθρωσης, αναγκάσει τον αντίπαλό του να εγκαταλείψει τον αγώνα χτυπώντας ελαφρά με το χέρι ή το πόδι, δύο ή περισσότερες φορές, ή λέγοντας “maitta” (εγκαταλείπω).

Υπάρχουν τεχνικές, οι οποίες αξιολογούνται με μικρότερης αξίας βαθμούς όπως “waza ri” (7 πόντοι), “yuko” (5 πόντοι) και “koka” (3 πόντοι).

Ταυτόχρονα, υπάρχουν και αντίστοιχης αξίας ποινές που μπορούν να δοθούν σε ένα αθλητή για μικρές παραβάσεις, όπως οι shido (= koka), 2 sinτό (= yuko), 3 shido (= waza ri) και 4 sinτό (= irppon). Υπάρχει επίσης ποινή για μεγάλες παραβάσεις, χανσόκου μάκε (= irppon), που, όπως και στην περίπτωση των τεσσάρων shido, αποφέρει την άμεση ήττα του αθλητή.

Σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί irppon, νικητής αναδεικνύεται ο αθλητής που έχει τον μεγαλύτερης αξίας βαθμό, μετά το πέρας των πέντε λεπτών.

Αθήνα 2004. Ο Ηλίας Ηλιάδης χρυσός ολυμπιονίκης (81 κ.).

Αναμνηστικές σφραγίδες από μεγάλες αγωνιστικές διοργανώσεις τζούντο.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ στις Ελληνικές Φιλοτελικές Εκθέσεις

Από το Νομικό Καρδούλη

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

ΑΘΗΝΑ 1896-1996 ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩΝ και ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Αθήνα 25 Μαρτίου – 6 Απριλίου 1996.

Η παραπάνω έκθεση οργανώθηκε στα πλαίσια των πανηγυρικών εκδηλώσεων της παγκόσμιας ολυμπιακής οικογένειας για τα 100 χρόνια από τη διεξαγωγή των πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα. Για την οργάνωσή της συνεργάστηκαν το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία, η Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων, η Ελληνική Φιλοτελική Ομοσπονδία και η Ελληνική Εταιρεία Ολυμπιακού – Αθλητικού Φιλοτελισμού. Είχε για τίτλο "ΑΘΗΝΑ 1896–1996" και λειτούργησε στο Ζάππειο Μέγαρο από 25 Μαρτίου έως 6 Απριλίου 1996.

Την κορδέλα των εγκαινίων έκοψε ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κωστής Στεφανόπουλος.

Με απόφαση του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών (αριθμός οικ. 51271/16.01.96) συστήθηκαν οι δύο ακόλουθες Επιτροπές:

α) Εκτελεστική Επιτροπή, από τους Δημήτριο Σαρρή Πρόεδρο, Αριστείδη Ουζουνίδη Αντιπρόεδρο, Μωυσή Κωνσταντίνη Γενικό Γραμματέα, Θεόδωρο Γαλάνη Ειδικό Σύμβουλο, Νικόλαο Ζέμππερη, Μιχαήλ Παπαδάκη, Χρήστο Χριστοδουλάκη, Άγγελο Παπαϊωάννου, Νικόλαο Ζαμπέλα, Ακιβιάδη Καλογερά, Κωνσταντίνο Σφήκα, Αντώνιο Γεωργακόπουλο, Αλέξη Κράδος, Κωνσταντίνο Κρίνο, Χριστ. Μπέζα–Δολιανίτη, Ευάγγελο Δάρρα και Αντώνη Βιρβίλη Μέλη και Παναγιώτη Κοντοζαμάνη Ειδικό Συνεργάτη Προέδρου Ε.Ε. για Οργανωτικά θέματα,

β) Οργανωτική Επιτροπή από τους Γεώργιο Δολιανίτη Πρόεδρο, Θωμά Γιαντάκη Αντιπρόεδρο, Μιχάλη Τσιρώνη Γενικό Γραμματέα, Θεοδώρα Βλάχου, Γεώργιο Ζαριφαλάκη, Μανώλη Δραϊνάκη, Νεοκλή Ζαφειρακόπουλο, Γεώργιο Καράτσαλη, Αντώνη Καρρά, Όλγα Κυργιακοπούλου, Ιωάννη Λαζίδη, Μανώλη Μικράκη, Γιακό Ντογιού, Ελένη Πελεκούδη, Παρισάτιδα Τσοχτουρίδου, Ιωάννη Φαρμάκη, Ιωακείμ Χαλβατζιδόπουλο, Ευάγγελο Χρήστου Μέλη.

Την Ελλανόδοκο Επιτροπή αποτέλεσαν οι Manfred Bergman (Ελβετία), Giancarlo Morolli (Ιταλία), Maurizio Teccardi (Ιταλία), Αντώνης Βιρβίλης (Ελλάδα), Γεώργιος Δολιανίτης (Ελλάδα), Franceska Rarkin (Ηνωμένο Βασίλειο) και Μιχάλης Τσιρώνης (Ελλάδα).

Η Έκθεση είχε δύο τμήματα. Το ένα, με συναγωνιστικό χαρακτήρα, περιλάμβανε συλλογές Ολυμπιακών και Αθλητικών Γραμματοσήμων, και το άλλο τεκμήρια σχετικά με τον Ολυμπισμό και τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Στην τάξη συναγωνισμού συμμετείχαν 104 εκθέτες με συλλογές γραμματοσήμων από Αγγλία, Αρμενία, Γιουγκοσλαβία, Γερμανία, Εσθονία, Ελλάδα, Ιταλία, Ιαπωνία, Κίνα, Κύπρο, Κορέα, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρωσία, Ρουμανία, Σλοβακία, Τσεχία, Ταϊλάνδη, Τουρκία, Η.Π.Α και Φιλανδία, ενώ στην Τάξη εκτός συναγωνισμού έλαβαν μέρος 30 συλλογές γραμματοσήμων και ολυμπιακών τεκμηρίων.

Κατά τη διάρκεια της έκθεσης χρησιμοποιήθηκαν οι παρακάτω ειδικές αναμνηστικές σφραγίδες:

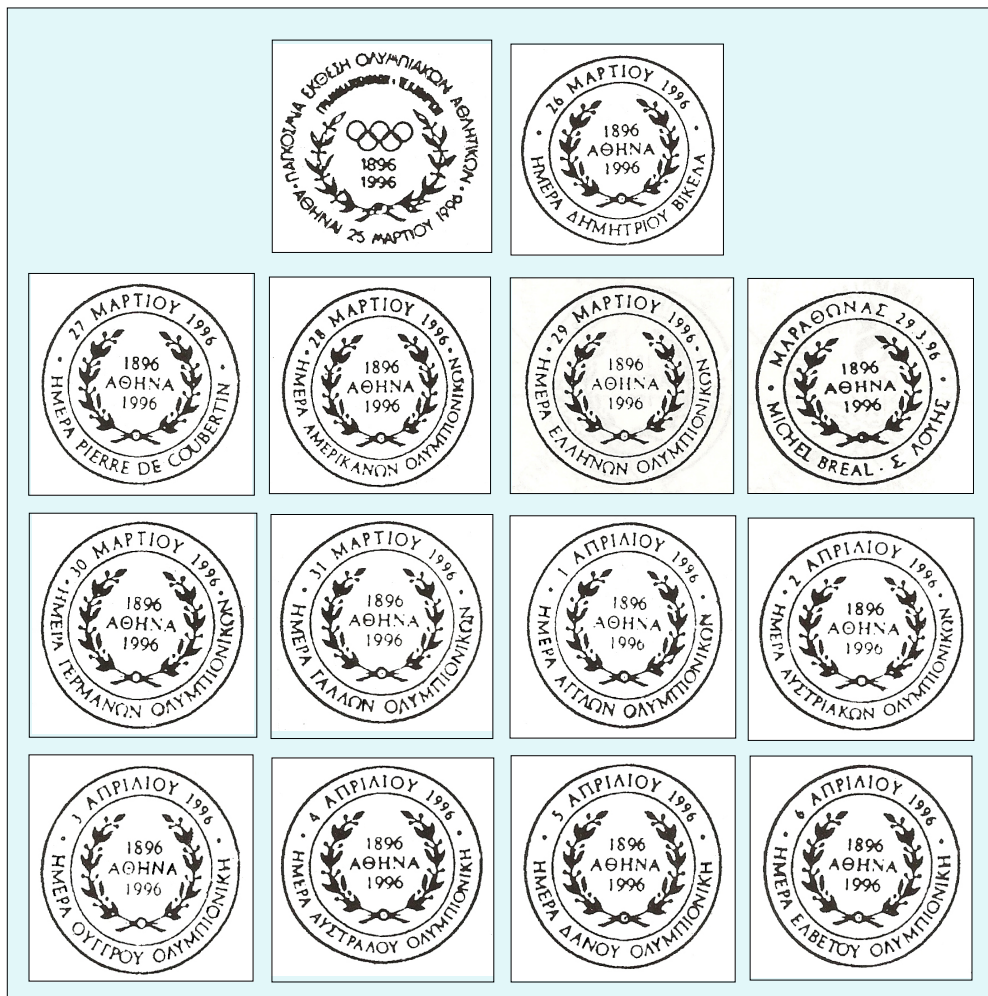
25/03/1996, Παγκόσμια Έκθεση Ολυμπιακών Γραμματοσήμων & Τεκμηρίων.

26/03/1996, Ημέρα Δημητρίου Βικέλα
 27/03/1996, Ημέρα Pierre de Coubertin
 28/03/1996, Ημέρα Αμερικανών Ολυμπιονικών
 29/03/1996, Ημέρα Ελλήνων Ολυμπιονικών
 29/03/1996, Μαραθώνας, Michel Breal - Σπύρος Λούης (χρησιμοποιήθηκε στο Μαραθώνα, για την 100η επέτειο του Α' Μαραθωνίου δρόμου του 1896).
 30/03/1996, Ημέρα Γερμανών Ολυμπιονικών
 31/03/1996, Ημέρα Γάλλων Ολυμπιονικών
 1/04/1996, Ημέρα Άγγλων Ολυμπιονικών

2/04/1996, Ημέρα Αυστριακών Ολυμπιονικών
 3/04/1996, Ημέρα Ούγγρου Ολυμπιονίκη
 4/04/1996, Ημέρα Αυστραλού Ολυμπιονίκη
 5/04/1996, Ημέρα Δανού Ολυμπιονίκη
 6/04/1996, Ημέρα Ελβετού Ολυμπιονίκη

Στις 25 Μαρτίου 1996 κυκλοφόρησαν τα αναμνηστικά γραμματόσημα για την επέτειο της εκατονταετηρίδας από τους πρώτους σύγχρονους Ολυμιακούς Αγώνες, σε τρία φεγιέ, με απεικονίσεις των γραμματοσήμων

του 1896, ενώ καθ' όλη τη διάρκεια της έκθεσης λειτούργησε στο Ζάππειο μηχανή τύπου FRAMA.

Στους εκθέτες η Ελλανόδικος Επιτροπή απένεμε τα ακόλουθα μετάλλια:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Μεγάλο Χρυσό και Μεγάλο Βραβείο (Grand Prix), προσφορά του προέδρου της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής Juan Antonio Samaranch:

Ossi Vitranen (Φιλανδία). Το Ολυμπιακό Κίνημα, 1894-1995, Βαθμοί 95

Ant. Castellano Rueda (Ισπανία), 75
Vladimir Voishko (Ρωσία), 75
Journal OLIMPISMO (Ισπανία), 75
Journal of Sports Philately International (ΗΠΑ), 75 + Δώρο
Journal Sauer (Γερμανία), 75
Catalogue DOMFIL (Ισπανία), 75
Αργυρό
Heinz Korbmann (Γερμανία), 74
Janusz Dunst (Πολωνία), 74
Jin-do Hur (Κορέα), 74
Massimo Menzio (Ιταλία), 72

Χρυσό
Dieter Germann (Γερμανία), Ολυμπιακοί Αγώνες στη Γερμανία, β. 90 + Δώρο
Μεγάλο Επίχρυσο
Lee Jong-Koo (Κορέα), 89 + Δώρο
Ντογιού Γιακό (Ελλάδα) 89 + Δώρο
Valeriano Genovese (Ιταλία) 89 + Δώρο
Christine Earle (Ην.Βασίλειο), 89 + Δώρο
Andrè Deal (Γαλλία), 85
Herbert Huber (Γερμανία), 85
Peter Osusky (Σλοβακία), 85
Morris Rosen (ΗΠΑ), 85 + Δώρο
Επίχρυσο
Roman Babut (Πολωνία), 81 + Δώρο
Sebastian Sabate (Ισπανία), 81 + Δώρο
Constantino Gironi (Ιταλία), 80
Jaroslav Petrusek (Τσεχία), 80
Seb.Sabate Culla (Ισπανία), 80 + Δώρο
Jacek Kosmala (Πολωνία), 80
Μεγάλο Αργυρό
Pasquale Polo (Ιταλία), 77

Kawee Kehasukcharoen (Ταϊλάνδη), 72
Rathjen Karl (Γερμανία), 72
Edip I Agaogullar (Τουρκία), 71
Dvoskin Moisey (Ρωσία), 70
Jeong-kye Park (Κορέα), 70
Jae-Won Lee (Κορέα), 70
Errol Tugcu (Τουρκία), 70
Valery Zhokhov (Ρωσία), 70
Journal OLYMPSPORT (Τσεχία), 70
Αντώνης Δαμαντίδης (Ελλάδα), 70
J. Campderros Recasens (Ισπανία), 70
Ivan Libric (Κροατία), 70
"The Olympic Games" (Κίνα), 70
Mario Capuano (Ιταλία), 70
Επάργυρο
Constantin Milu (Ρουμανία), 67
Ιωακείμ Χαλβατζιδόπουλος (Ελλάδα), 65
Yuri Golant (Ρωσία), 65
Yuri Koupalian (Αρμενία), 65
Razvan Popescu (Ρουμανία), 65
Hans-Georg Lehmann (Γερμανία), 65

Ανδρέας Παπαδημητρίου (Ελλάδα), 65
 Χάλκινο
 Robert Farley (Ηνωμένο Βασίλειο), 64
 Αντώνης Δαμαντίδης (Ελλάδα), 60
 Ahmet Gurkan (Τουρκία), 60
 L. Ljudevit Vujkovic (Γιουγκοσλαβία), 60
 Erden Guley (Τουρκία), 60
 Dino Tognellini (Ιταλία), 60
 Διπλώματα συμμετοχής
 Michael Arakelian (Αρμενία)
 Juan Miguel Villamuera Saiz (Ισπανία)
 Vojtech Jankovic (Σλοβακία)
 Νίκος Μπεργιόπουλος (Ελλάδα)
 Εκτός συναγωνισμού
 John Murray (Ηνωμένο Βασίλειο)
 Rene Tony Geslin (Γαλλία)
 Manfred Winterheimer (Γερμανία)
 The J. A. Samaranch collection (Κίνα)

ΤΑΞΗ ΠΡΩΤΟΕΜΦΑΝΙΖΟΜΕΝΩΝ

Μεγάλο Επίχρυσο
 Αθανάσιος Ταρασουλέας (Ελλάδα), 84
 Επίχρυσο
 Yuri Belyuga (Εσθονία), 78 + Δώρο
 Vicente Pastor Perdiguero (Ισπανία), 77
 Piero Santangelo (Ιταλία), 77
 Luciano Buzzetti (Ιταλία), 76 + Δώρο
 Sandor Kurdics (Ουγγαρία), 76
 Phairot Jiraprasertkun (Ταϊλ.), 76+ Δώρο
 Μεγάλο Αργυρό
 Sandor Szekeres (Ουγγαρία), 72 + Δώρο
 Ervin Smazak (Σλοβακία), 70 + Δώρο
 Αργυρό
 Κων/νος Βαρότσης (Ελλάδα), 67
 Alan Sabey (Ηνωμένο Βασίλειο), 66
 Kalman Krecsik (Ουγγαρία), 66
 Ferenc Kalocsai (Ουγγαρία), 66
 Culla Sebastian Sabate (Ισπανία), 66
 Marian Rotaru (Ρουμανία), 66
 Ivan Libric (Κροατία), 66
 Janos Mester (Ουγγαρία), 65
 Victor Joffe (Ρωσία), 65
 Ferdinando Vellani (Ιταλία), 65
 Επάργυρο
 Marc Boucher (Γαλλία), 63
 Lech Zbigniew (Πολωνία), 62
 Claus German (Γερμανία), 60 + Δώρο
 Χάλκινο
 Thomas Lippart (Γερμανία), 56
 Κωνσταντίνος Βαρότσης (Ελλάδα), 55
 Ανδρέας Ηλιάδης (Κύπρος), 55

Μιχάλης Γρυπάρης (Ελλάδα), 55
 Παναγιώτης Καγκελάρης (Ελλάδα), 55
 Δίπλωμα συμμετοχής
 Nikola Turk (Κροατία)
 Yacobovic (Κροατία)
 Nedelko Gmizovic (Γιουγκοσλαβία)
 Bronsoms Nadal Josep (Ισπανία)
 Pierre Berle (Γαλλία)
 Gmizovic Nedelko (Γιουγκοσλαβία)
 Frantisek Sopko (Σλοβακία)
 Peric (Κροατία)
 Tartaglia (Κροατία)

ΤΑΞΗ ΝΕΟΤΗΤΑΣ

Hnvoje Libric (Κροατία), 65
 Χάλκινο
 Alexander Egorov (Ρωσία), 62
 Ivan Libric (Κροατία), 60
 Διπλώματα
 Colome Mireia Ferrer (Ισπανία)
 Mladineo (Κροατία)

Οι τρεις εκδόσεις της έκθεσης (Κανονισμός, Κατάλογος και Παλμαρές) χαρακτηρίστηκαν από πολυτέλεια και καλαισθησία.

Χωρίς αμφιβολία, η έκθεση αυτή ήταν από τις καλύτερες που οργάνωσε ποτέ η χώρα μας.

Έκθεση Ελληνικού Θρησκευτικού Γραμματοσήμου Μεσολόγγι, 31 Μαρ. – 16 Απρ. 1996

Οργανώθηκε από τα Ελληνικά Ταχυδρομεία με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 170 χρόνων από την απελευθέρωση της Ιεράς Πόλης του Μεσολογγίου και είχε ενταχθεί στους εορτασμούς για την απελευθέρωση της πόλης.

Στεγάστηκε στο Τρικούπιο Κέντρο του Δήμου και είχε χωριστεί σε τρεις ενότητες:

- Ελληνικό θρησκευτικό γραμματόσημο
- Γραμματόσημο του Αγώνα και της ιστορίας της πόλης.
- Ελληνικές εθνικές ενδυμασίες, με τίτλο "Μεσολόγγι '96".

Περισσότερες πληροφορίες δεν υπάρχουν.

(Συνεχίζεται)

Φαίνεται πως αυτή τη φορά εφευρέτες του κουμπιού δεν είναι οι "συνήθεις Κινέζοι", αλλά οι Ιάπωνες, ή, τουλάχιστον, είναι αυτοί που το χρησιμοποίησαν προ αμνημονεύτων χρόνων. Το ονόμαζαν "νετζούκε" και, καθώς το κιμονό δεν διέθετε τσέπες, το χρησιμοποιούσαν για να προσδένουν στη ζώνη του ανδρικού κιμονό ένα μικρό τσαντάκι, το πορτοφόλι και το "βίνρο", ένα επίπεδο κουτί από λάκα μέσα στο οποίο υπήρχαν μελάνι και σιγίλιο και φαρμακευτικά βότανα. Καθώς βέβαια πρόκειται για μία χρήση κάπως ιδιαίτερη, είναι ριψοκίνδυνο να χαρακτηρίσει κανείς το "νετζούκε" ως κουμπί.

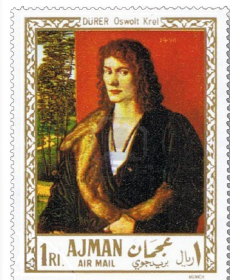
Η τυπική χρήση του κουμπιού που μπαίνει σε μία κουμπότρυπα και διατηρεί ενωμένα δύο μέρη ενός οποιουδήποτε ενδύματος έχει ιστορία όχι μεγαλύτερη των εκατό ετών. Η εξήγηση είναι απλή. Όσο διάστημα άνδρες και γυναίκες φορούσαν ενδύματα ευρύχωρα και κυματιστά, όπως χιτώνες, χλαμύδες, τηβέννους και άλλα παρόμοια, ήταν φυσικό να χρησιμοποιούν σχοινιά, κορδόνια, ζώνες, πόρτες. Τα πρώτα κουμπιά και οι πρώτες κουμπότρυπες εμφανίστηκαν στα γλυπτά της Βαμβέργης που χρονολογούνται το 1235, ενώ στη Γαλλία εμφανίζονται τον 13ο αιώνα. Είναι μάλιστα ιδιαίτερα πολύτιμα, αφού είναι κατασκευασμένα από χρυσό, ασήμι ή πολύτιμες πέτρες. Η χρήση τους είναι περισσότερο διακοσμητική παρά πρακτική. Τα σχήματά τους είναι ποικίλα, όπως σαν μισοφέγγαρα,

ωοειδή κλπ., και ράβονται ή στερεώνονται πάνω στα ενδύματα. Δεν υπήρχαν καθόλου κουμπιά, επομένως, τα παλιά χρόνια. Αλλά και στα χρόνια μας ελαττώθηκαν πολύ, με το θρίαμβο της απελευθερωμένης ένδυσης, αυτής που αποκαλούμε casual. Το φερμουάρ από τη μία μεριά, που εφευρέθηκε το 1913, και η σύνδεση "βέλκρο σκρατς" από την άλλη, τα παραγκώνισαν.

Στην Ιταλία το κουμπί άρχισε να διαδίδεται τον 13ο αιώνα. Υπήρχαν όμως λόγοι ηθικής που εμπόδιζαν τη διάδοσή του, καθώς η χρήση κουμπιών στα ενδύματα θα έδινε τη δυνατότητα γρήγορου "γδυσίματος"! Γι' αυτό και αντιμετωπιζόταν με καχυποψία. Πάντως, λίγο-λίγο, και με την υιοθεσία στενών, κομφών ενδυμάτων εφαρμοστών στο σώμα, ήρθαν αναπόφευκτα και τα κουμπιά. Αποτελούσαν, εξάλλου, σημαντική καινοτομία σε σχέση με τα κορδόνια και τα άλλα συναφή. Γι' αυτό και έγιναν δεκτά με χαρά και ικανοποίηση.

Χαρακτηριστική είναι ένα βενετσιάνικο έγγραφο της εποχής που ανέφερε ότι η σύζυγος του Vettore Loredana περιέλαβε στην κληρονομιά της ένα ένδυμα "cum perniis octanta octo d'argento" (με 88 ασημένια αχλαδόσχημα κουμπιά).

Αλλά γνωστά από διαθήκες, άλλα από κλοπές, δωρεές σε εκκλησίες, άλλα που απαριθμούνται σε καταλόγους (π.χ., η Μαρία της Βραβάντης, δεύτερη σύζυγος του Amadeus Ε' της Σαβοΐας, αγόρασε για μια ρόμπα έξι δω-

Πολύ φαρδιά, ριχτά ρούχα δεν χρειάζονταν κουμπιά. Βολεύονταν με σχοινιά, κορδόνια, πόρτες κλπ.

Οι στρατιωτικές στολές απαιτούν μεγάλο αριθμό κουμπιών, άλλοτε χρηστικών, άλλοτε όχι.

δεκάδες ασημένια κουμπιά, διακοσμημένα με χρυσαετούς από μαύρο σμάλτο), είναι τόσο πολύτιμα, ώστε κατέληξαν ως προϊόντα κοσμηματοποιίας. Τα συναντάμε από κεχριμπάρι, κρύσταλλο, μαργαριτάρια κλπ.

Ωστόσο, οι ηθικοθρησκευτικοί κανόνες βάζουν κανόνες στη χρήση των κουμπιών.

Στη Φλωρεντία, για παράδειγμα, απαγορεύονται τα αμιγώς διακοσμητικά, καθορίζεται ο αριθμός και η μέγιστη τιμή τους, και ορίζεται πως η διάταξή τους δεν πρέπει να ξεπερνά τον αγκώνα.

Όταν τον 14ο αιώνα τα κουμπιά έπαυσαν να θεωρούνται καινοτομία, η μόδα έψαχνε για άλλους τρόπους συνδετήρων. Ωστόσο, ακόμα και τον 15ο αιώνα οι μεγάλοι ζωγράφοι προσωπογραφιών δεν σταματούν να εκμεταλλεύονται την καλαίσθητη εντύπωση που δημιουργούν τα μεγάλα σφαιρικά κουμπιά που παρατάσσονται επάνω στους μανδύες των δόγηδων.

Θα χρειαστεί να περιμένουμε τον 16ο αιώνα, έως ότου η Αγγλία δημιουργήσει τις

πρώτες βιομηχανίες παραγωγής κουμπιών, χρησιμοποιώντας κατά καιρούς ως πρώτη ύλη διάφορα μέταλλα, φυτικό φίλντισι, κέρατα, νύχια βοοειδών, οστά ζώων, υφάσματα, σιντέφι, γυαλί, κυτταρίνη, πορσελάνη, πεπιεσμένο χαρτί, δέρμα και πλαστική ύλη. Σήμερα το μεγαλύτερο μέρος των κουμπιών κατασκευάζεται

από ειδικές πολυεστερικές ρητίνες.

Η ιταλική βιομηχανία, τα πρώτα τριάντα χρόνια του προηγούμενου αιώνα, είχε φτάσει σε ένα υψηλό επίπεδο τεχνολογίας όσον αφορά τη χρήση φυτικού "ελεφαντοστού", που παραγόταν από τους σπόρους ή τον πυρήνα φρούτων ορισμένων ειδών φοινίκων της τροπικής Αμερικής. Η παραγωγή γινόταν κυρίως σε εργοστάσια του Μπέργκαμο,

της Μπρέσια και της Πιασέντσα. Στην τελευταία αυτή πόλη είχε μάλιστα δημιουργηθεί μία ξεχωριστή τυπική κατηγορία εξειδικευμένων εργατριών ("bottonaie"), οι οποίες μπήκαν στο λαϊκό φολκλόρ της περιοχής.

Με τις αλλαγές των

Η εξέλιξη έφερε και τα μανικετόκουμπα.

Χρήσιες κουμπιές: ιερατικές, αυτοκρατορικές και ...λαϊκό-κινεζικές!

καιρών, οι Ιταλοί αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν. Πάντως, ακόμα και στις μέρες μας, οι παραγωγοί κουμπιών της Ιταλίας φημίζονται για τις ιδέες τους και τα εντυπωσιακά τους σχέδια.

Φαίνεται ωστόσο ότι θα πρέπει να πούμε αντίο στα κουμπιά-στολιδία, που τα υπέγραφαν μεγάλα ονόματα της μόδας, εκτός και γίνουν ξανά ακριβά και πολύτιμα όπως στα παλιά χρόνια. Πολύτιμα όπως αυτά της συλλογής του Λουδοβίκου ΙΔ'. Διότι, όπως λέγεται, η συλλογή κουμπιών του Λουδοβίκου ΙΔ' ήταν τόσο πολύτιμη, ώστε δεν εμπιστευόταν να την αφήσει στο παλάτι όταν ταξίδευε. Γι' αυτό και την έπαιρνε πάντα μαζί του. Είχε μάλιστα επιλέξει ένα μοναδικό σύστημα μεταφοράς της: ένα ειδικά κατασκευασμένο φόρεμα, επάνω στο οποίο ήταν ραμμένα τα 13.500 κουμπιά.

Ο 19ος αιώνας, περισσότερο από "αιώνας των μουσακίων", ήταν ίσως ο αιώνας των κουμπιών. Ατέλειωτες σειρές επάνω σε μπλουζάκια, παλτά με διπλό κούμπωμα, και, στη συνέχεια, κουμπιά στις γκέτες, αλλά και μανικετόκουμπα στις μανσέτες των πουκαμίσων, εκεί όπου είχε καταφύγει ότι πιο πολύτιμο είχαν να επιδείξουν τα κουμπιά! Και στη συνέχεια: το τρομερό κουμπί στο άκαμπο κολλάρο, που δεν έλειπε από κάθε θεατρική φαρσοκωμωδία, στην οποία ήταν συχνά επίσης πρωταγωνιστές τα μεγάλα και προκλητικά κορσέ των γυναικείων φορεσιών. Υπήρχαν επίσης σειρές από κουμπιά στα γάντια και στις μπότες, καθώς και σχετικό "εργαλείο" για να βοηθά στο κούμπωμα.

Η μόδα καθόριζε τον αριθμό των κου-

μπιών που έπρεπε να χρησιμοποιηθούν. Για τους ιδιαίτερα κομψευόμενους, σημασία είχε ακόμα το πόσα και ποια κουμπιά έπρεπε να μείνουν ξεκούμπωτα. Υπήρξαν μακρές συζητήσεις εάν τα κουμπιά στα μανίκια του σακακιού έπρεπε να είναι τρία ή τέσσερα, και,

ακόμη πιο σοβαρό πρόβλημα, εάν θα έπρεπε να είναι λειτουργικά, δηλαδή, όχι μόνο να φαίνονται, ως διακοσμητικά, αλλά να υπάρχει η δυνατότητα και να κουμπώνουν.

Ο 18ος αιώνας γνώρισε επίσης την επανάσταση μίας από τις πιο τυπικές αλλαγές στη χρήση των κουμπιών, εκείνη των αντρικών παντελονιών. Παλαιότερα κούμπωναν στα

πλάγια, στο γοφό. Στο εμπρός μέρος ήρθαν μόλις στα 1850.

Κλείνοντας δεν θα πρέπει να παραλείψουμε να αναφερθούμε στον Γάλλο συγγραφέα Louis Pergaud (λογοτεχνικό βραβείο Goncourt 1910) και στο γνωστό –και από το σινεμά– έργο του *Ο Πόλεμος των κουμπιών*. Η υπόθεση αναφέρεται στα παιδιά δύο γειτονικών χωριών στη Νότια Γαλλία που μάχονται με ξύλινα σπαθιά και σφεντόνες μέχρι την τελική επικράτηση. Οι δύο συμμορίες μηχανεύονται ευφεις ενέδρες, πρωτότυπες εφαρμογές και ατελείωτες σκανδαλιές με έπαθλο μια χούφτα... κουμπιά.

Giovanni Bertolini
Notiziario Tematico del CIFT,
αρ. 166, Σεπτέμβριος 2008
Μετάφραση Π. Λεούση

Το φερμουάρ έκανε μεγάλη ζημιά στα κουμπιά.

"Ο πόλεμος των κουμπιών" σε διακόσμηση ΦΠΗΚ. Κουμπιά και στη σφραγίδα (έκδοση για τα 100α γενέθλια του Περγκό).

Ένα μνημείο αιώνιας αγάπης

Τατζ Μαχάλ

Βρισκόμαστε λίγο μετά τις αρχές του 1600, στην πόλη Άγκρα, του Ουτάρ Πραντές της Ινδίας. Πριν ανέβη στο θρόνο, ο Σαχ Γιάχαν ήταν κοινά γνωστός ως Πρίγκιπας Κχουράμ. Κάποτε ερωτεύτηκε παράφορα την πανέμορφη Αρζουμάντ Μπάνο Μπεγκουμ και δεν άργησε να την παντρευτεί, κάνοντάς τη τρίτη γυναίκα του. Της άλλαξε μάλιστα το όνομα σε Μουτμάζ Μαχάλ, που σημαίνει "Εκλεκτή του Παλατιού" ή "Κόσμημα του Παλατιού".

Πέρασαν χρόνια. Κάποια μέρα, μετά τη γέννηση του 14ου παιδιού τους, η Μουτμάζ Μαχάλ έφυγε για το μεγάλο ταξίδι.

Τρελός από λύπη, ο Σαχ Γιάχαν αποφάσισε να αφιερώσει στη μνήμη της ένα μνημείο που όμοιο του δεν θα υπήρχε στον κόσμο. Κάλεσε αμέσως τον καλύτερο αρχιτέκτονα της εποχής του και το έργο δεν άργησε να ξεκινήσει.

Η κατασκευή άρχισε το 1631 και διάρκεσε μέχρι το 1653. Επί 22 ολόκληρα χρόνια και με τη δούλεψη 20.000 εργατών, έφτιαξε ένα ισλαμικό μνημείο που θεωρείται ένα από τα Επτά Θαύματα του Κόσμου.

Από αρχιτεκτονικής πλευράς, το Τατζ Μαχάλ ανήκει στην τεχνοτροπία Μουγκχάλ, που αποτελεί συνδυασμό περσικού, ισλαμικού και ινδικού ύφους.

Για τη μεταφορά των υλικών της κατασκευής χρησιμοποιήθηκαν περισσότεροι από 1.000 ελέφαντες. Για την ψηφιδωτή διακόσμηση του κτίσματος χρησιμοποιήθηκαν 28 διαφορετικές ποικιλίες πολύτιμων ή ημιπολύτιμων λίθων. Κάθε ώρα της ημέρας, πρωί ή απόγευμα, βράδυ με ή χωρίς φεγγάρι, κάθε

φορά το Τατζ Μαχάλ φαίνεται με διαφορετικό χρώμα. Μερικοί μάλιστα πιστεύουν ότι αλλάζει αποχρώσεις μιμούμενο τις αλλαγές της γυναικείας διάθεσης!

Μεταξύ των διακοσμητικών στοιχείων που κοσμούν το μνημείο, πρέπει να αναφερθούν τα εδάφια του Κορανίου που υπάρχουν σχεδόν παντού, ενώ στις πλευρές του κυρίου μνήματος της νεκρής είναι γραμμένα με καλλιγραφική γραφή 99 ονόματα του Αλλάχ.

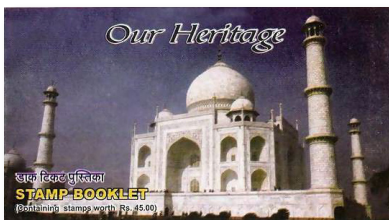
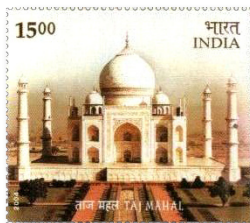
Το Τατζ Μαχάλ κτίστηκε σε διάφορα στάδια. Η θεμελίωση και η κατασκευή του τάφου κράτησε 15 χρόνια. Οι μιναρέδες, το τζαμί, το μαιουσλείο και η εξωτερική πύλη χρειάστηκαν άλλα 5.

Πολλοί είναι και οι διαφορετικοί τύποι μαρμάρου που μεταφέρθηκαν από πολύ μακριά και χρησιμοποιήθηκαν στην κατασκευή. Άλλα μάρμαρα ήρθαν από αχανές εσωτερικό της Ινδίας, αλλά και από την Κίνα,

το Θιβέτ, το Αφγανιστάν, τη Σρι Λάνκα, την Αραβική χερσόνησο.

Αναφέρεται ότι την περίοδο της εξέγερσης των Ινδών το 1857, οι Βρετανοί φρόντισαν να "ελαφρύνουν" τους τοίχους του μνημείου από πολλές πολύτιμες και ημιπολύτιμες πέτρες (μπλε λάτις λάζουλι, κλπ).

Χαρακτηρισμένο ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, το αιώνιο "σπίτι της αγαπημένης Μουτμάζ Μαχάλ" προσελκύει 2-4 εκατομμύρια επισκέπτες το χρόνο, 200.000 από τους οποίους προέρχονται από υπερπόντιες χώρες.

Εξώφυλλο τευχιδίου Ινδίας

Λάκης Τσάκωνας

Η δόξα των αρχαίων Ελλήνων αναβιώνει στην περιοχή της Καμπανίας, στην ακτή του Αμάφι της Κάτω Ιταλίας, 85 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της Νάπολης. Στην Ποσειδωνία, την ελληνική αποικία που ιδρύθηκε τον 7ο αιώνα π.Χ. από κατοίκους της παλαιότερης αποικίας Σύβαρη (κόλπος του Τάραντα) και που οι Ρωμαίοι ονόμασαν Παίστουμ (Paestum), άνθισε ο ελληνικός πολιτισμός με τρόπο εκθαμβωτικό.

Παρά τα λιγοστά αρχαιολογικά ευρήματα, είναι φανερό πως η πόλη αναπτύχθηκε και επεκτάθηκε γρήγορα, διέθετε δρόμους, περίλαμπρους ναούς και όλα τα χαρακτηριστικά μιας αναπτυσσόμενης πόλης. Εκείνο όμως που εντυπωσιάζει είναι οι ναοί της. Οι πανύψηλοι κίονες και οι περίτεχνα σκαλισμένες πέτρες αυτών των αριστουργημάτων αρχιτεκτονικής μαρτυρούν την αφοσίωση και τον σεβασμό των αρχαίων Ελλήνων προς τους θεούς, αλλά και αποτελούν μία ακόμα μαρτυρία για τις τεράστιες καλλιτεχνικές ικανότητες των προγόνων μας.

Με την ανάμιξη των Ποσειδωνίων με τους Λουκανούς και τους άλλους αυτόχθονες, η ελληνική γλώσσα εγκαταλείφθηκε σταδιακά. Ο Αθήναιος αναφέρει χαρακτηριστικά:

“...Ποσειδωνιάταις τοις εν τω Τυρρηνικώ

κόλπω το μεν εξ αρχής Έλλησιν ούσιν εκβαρβαρώσθαι Τυρρηνοίς ή Ρωμαίοις γεγονόσι και τήν τε φωνήν μεταβεβληκέναι...”

Το γεγονός αυτό περιγράφει με μοναδικό τρόπο και ο ποιητής Κωνσταντίνος Καβάφης στο ποίημά του “Ποσειδωνιάται”:

“Την γλώσσα την ελληνική οι Ποσειδωνιάται/ εξέχασαν τόσους αιώνας ανακατευμένοι/ με Τυρρηνοίς, και με Λατίνοισ, κι άλλους ξένους./ Το μόνο που τους έμνε προγονικό /ήταν μια ελληνική γιορτή, με τελετές ωραίες,/ με λύρες και με αυλούς, με αγώνες και στεφάνους./ Κ’ είχαν συνήθειο προς το τέλος της γιορτής/

τα παλαιά τους έθιμα να διηγούνται,/ και τα ελληνικά ονόματα να ξαναλένε,/που μόλις πια τα καταλάμβαναν ολίγοι./Και πάντα μελαγχολικά τελείων’ η γιορτή τους.

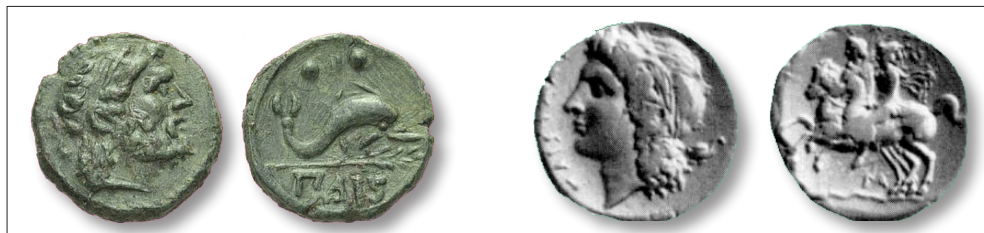
Γιατί θυμούνταν που κι αυτοί ήσαν Έλληνες / -Ιταλιώται έναν καιρό κι αυτοί./ Και τώρα πώς εξέπεσαν, πώς έγιναν,/ να ζουν και να ομιλούν βαρβαρικά/ βγαλμένοι -ω συμφορά!- απ’ τον Ελληνισμό.”

Η πόλη έγινε τελικά Ρωμαϊκή το 273 π.Χ. μετά το τέλος των πολέμων του Πύρρου στην Ιταλία (πρώτο τέταρτο του 3ου αιώνα π.Χ.).

Από τα 1200 στρέμματα που καταλαμβάνει ο αρχαιολογικός χώρος της Ποσειδω-

Ο περίλαμπρος ναός της Ήρας

Ελληνικά νομίσματα Ποσειδωνίας.

Ο βουτηχτής, από τις τοιχογραφίες της Ποσειδωνίας

νίας μόνο τα 25 έχουν ανασκαφεί. Διατηρείται ακόμα το τείχος που περιέβαλε την αρχαία πόλη, το οποίο έχει περίμετρο 4750 μέτρα, πάχος 5 - 7 μέτρα και ύψος 15 μέτρα. Κατά μήκος του είναι τοποθετημένοι 24 πύργοι. Πιστεύεται πως συνολικά ήταν 28 αλλά οι τέσσερις καταστράφηκαν εξαιτίας διάνοιξης δρόμου κατά την διάρκεια του 18ου αιώνα.

Το κύριο χαρακτηριστικό του σημερινού αρχαιολογικού χώρου είναι οι τρεις μεγάλοι ναοί δωρικού ρυθμού. Ήταν αφιερωμένοι στην Ήρα και στην Αθηνά, με παλαιότερο αυτόν της Ήρας (6ος αιώνας π.Χ.). Κοντά στον πρώτο ναό υπάρχει και ένας δεύτερος, αφιερωμένος στην Ήρα, χτισμένος τον 5ο αιώνα π.Χ., ενώ στο υψηλότερο σημείο της πόλης βρίσκεται ο ναός της Αθηνάς, χτισμένος περίπου το 500 π.Χ.

Στο παρελθόν πίστευαν λαθεμένο ότι οι ναοί της Ήρας και της Αθηνάς ήταν αφιερωμένοι στον Ποσειδών και τη Δήμητρα, αντίστοιχα.

Η Ποσειδωνία φημίζεται επίσης για τους ζωγραφισμένους τάφους, οι οποίοι ανήκουν στην περίοδο της Λουκανικής κυριαρχίας και μόνο ένας από αυτούς χρονολογείται στην ελληνική περίοδο. Αποτελούν ορισμένα από τα σημαντικότερα δείγματα ζωγραφικής της αρχαίας περιόδου.

Παντελής Λεούσης

Τάδε έφη Νίτσε για τους Έλληνες:

“Αποδεδειγμένα, σε κάθε περίοδο της εξέλιξής του, ο δυτικοευρωπαϊκός πολιτισμός προσπάθησε να απελευθερώσει τον εαυτό του από τους Έλληνες. Η προσπάθεια αυτή είναι διαποτισμένη με βαθύτατη δυσaréσκεια, διότι οπιδήποτε κι αν (οι δυτικοευρωπαίοι) δημιουργούσαν, φαινομενικά πρωτότυπο και άξιο θαυμασμού, έχανε χρώμα και ζωή στη σύγκρισή του με το ελληνικό μοντέλο, συρρικνωνόταν, κατέληγε να μοιάζει με φθινό αντίγραφο, με καρικοτούρα. Έτσι, ξανά και ξανά, μια οργή ποτισμένη με μίσος ξεσπάει εναντίον των Ελλήνων, εναντίον αυτού του μικρού και αλαζονικού έθνους που είχε το νεύρο να ονομάσει βαρβαρικό (για κάθε εποχή) ότι δεν είχε δημιουργηθεί στο έδαφός του.

Μα ποιιοι, επιτέλους, είναι αυτοί των οποίων η

ιστορική αίγλη υπήρξε τόσο εφήμερη, οι θεσμοί τους τόσο περιορισμένοι, τα ήθη τους αμφίβολα έως απαράδεκτα, και οι οποίοι απαιτούν μια εξαίρετη θέση ανάμεσα στα έθνη, μια θέση πάνω από το πλήθος. Κανένας από τους επανεμφανιζόμενους

εχθρούς τους δεν είχε την τύχη να ανακαλύψει το κώνειο, με το οποίο θα μπορούσαμε μια για πάντα να απαλλαγούμε απ' αυτούς. Όλα τα δηλητήρια του φθόνου, της ύβρεως, του μίσους, έχουν αποδειχθεί ανεπαρκή να διαταράξουν την υπέροχη ομορφιά τους. Έτσι, οι άνθρωποι συνεχίζουν να νιώθουν ντροπή και φόβο απέναντι στους Έλληνες.

Βέβαια, πού και πού, κάποιος εμφανίζεται που αναγνωρίζει ακέραιη την αλήθεια, την αλήθεια που διδάσκει ότι οι Έλληνες είναι οι ηνίοχοι κάθε επερχόμενου πολιτισμού και σχεδόν πάντα, τόσο τα άρματα όσο και τα άλογα των επερχόμενων πολιτισμών, είναι πολύ χαμηλής ποιότητας σε σχέση με τους ηνίοχους (Έλληνες), οι οποίοι τελικά αθλούνται οδηγώντας το άρμα στην άβυσσο, την οποία αυτοί ξεπερνούν με αχίλλειο πήδημα”!

Friedrich Nietzsche
 (“Η Γένεση της Τραγωδίας”, κεφ. XV, 1872).

Τα πορτρέτα Φαγιούμ

Στη δυτική όχθη του Νείλου, κάπου 60 χιλιόμετρα νοτίως του Καΐρου, σε μια μεγάλη και εύφορη κοιλάδα που φαντάζει σαν οάση στη σιωπή της απέραντης ερήμου, υπάρχει μία περιοχή με το όνομα Φαγιούμ. Στους τάφους αυτής της περιοχής, στα τέλη του προπερασμένου αιώνα, βρέθηκε ένας μεγάλος αριθμός ζωγραφικών πορτρέτων τα οποία πήραν και αυτά το όνομα Φαγιούμ. Πρόκειται για το μεγαλύτερο αριθμό γνωστών πορτρέτων της αρχαιότητας. Ξεπερνούν τα 1.000 και βρίσκονται σήμερα σκορπισμένα σε μεγάλα μουσεία και ιδιωτικές συλλογές.

Τα Φαγιούμ είναι νεκρικά πορτρέτα. Τοποθετούνταν επάνω στις ταριχευμένες μούμιες, στη θέση της κεφαλής, και προορισμός τους ήταν η μελλοντική ζωή. Συνόδευαν το νεκρό στον άλλον κόσμο.

Φιλοτεχνήθηκαν από τον 1ο έως τον 3ο αιώνα. Πρώτος τα ανακάλυψε και τα ανέφερε ο Ιταλός περιηγητής Πιέτρο ντε λα Βάλλε το 1615, χωρίς όμως να δώσει κανείς σημασία. Ούτε και οι ανασκαφές των αρχών του 19ου αιώνα που έφεραν στην επιφάνεια περισσότερες τέτοιες προσωπογραφίες, κέντρισαν το ενδιαφέρον των ειδημόνων της τέχνης.

Το 1887, κάτοικοι της περιοχής ανακάλυψαν και ανέσκαψαν μομοποιημένα σώματα που έφεραν στη θέση της κεφαλής προσω-

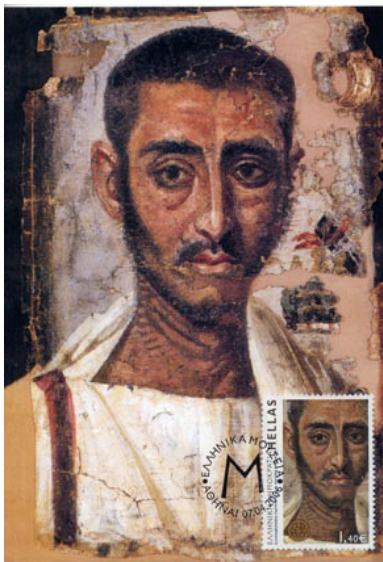
πογραφίες Φαγιούμ, τις οποίες αγόρασε Αυστριακός επιχειρηματίας και τις παρουσίασε σε διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις και στη Νέα Υόρκη.

Τέλος, ένας μεγάλος αριθμός Φαγιούμ ήλθε στην επιφάνεια χάρις στον Άγγλο αρχαιολόγο Γουίλιαμ Φλίντερς Πέτρι ο οποίος, τον Ιανουάριο του 1900, αναζητώντας την είσοδο της πυραμίδας Χαουάρα στην οάση Φαγιούμ, εντόπισε την ελληνορωμαϊκή νεκρόπολη της Αρσινόης (γνωστή από τον Ηρόδοτο ως Κροκοδείλων Πόλις).

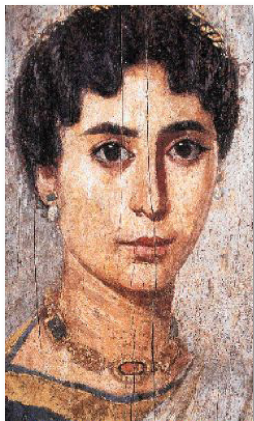
Από εικονιστικής πλευράς, τα Φαγιούμ αποδίδουν γυναίκες, άνδρες και παιδιά με χαρακτηριστικά ρεαλιστικό τρόπο. Ορισμένα από αυτά τα άριστα διατηρημένα πορτρέτα εξαιτίας του ξηρού κλίματος της αιγυπτιακής ερήμου, είναι ζωγραφισμένα με τέμπρα και άλλα με τη μέθοδο της εγκαυστικής, ενώ σε λίγες μούμιες αποδίδεται ζωγραφικά ολόσωμος ο νεκρός.

Ο προβληματισμός μελετητών και συλλεκτών υπήρξε μεγάλος, διότι, σαν άγνωστο είδος ζωγραφικής, δεν ήξεραν πού να τα εντάξουν: στην αιγυπτιακή, στην κοπτική ή στην ελληνορωμαϊκή τέχνη.

Οι μακροχρόνιες μελέτες που ακολούθησαν κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για συνέχεια της ύστερης ελληνοιστικής παράδοσης της Αλεξανδρινής Σχολής,

Το Μουσείο Μπενάκη διαθέτει στη συλλογή του το εικονιζόμενο πανέμορφο πορτρέτο Φαγιούμ.

με πιθανή επίδραση της πρωτοχριστιανικής τέχνης. Είναι γνωστό ότι οι τεχνικές της τέμπερας και της εγκουστικής, ειδικά η δεύτερη, είχαν περιγραφεί αναλυτικά από τον Πλίνιο (23-79 μ.Χ.). Αποτελούν τη συνέχεια της αρχαιοελληνικής ζωγραφικής παράδοσης που συνέχισε την πορεία της ως τις εντυπωσιακές εγκουστικές εικόνες των πρώτων χριστιανικών χρόνων που βρίσκονται στη Μονή της Αγίας Αικατερίνης, στο Σινά.

Η εγκουστική τεχνική χρησιμοποιεί λιωμένο κερί. Αυτό απλωνόταν ομοιόμορφα πάνω στη ζωγραφική επιφάνεια (ξύλο ή πανί) και επάνω της ο καλλιτέχνης εκτελούσε την παράσταση που επιθυμούσε, επιτυγχάνοντας ένα εντυπωσιακό αποτέλεσμα με ζωντανά και λαμπερά χρώματα.

Το έργο γινόταν ακόμα πιο επιτυχημένο με τη χρήση πρόσθετων φύλλων χρυσού με τα οποία αποδίδονταν κυρίως τα στεφάνια που έφεραν στο κεφάλι τους τα εικονιζόμενα πρόσωπα, αλλά και τα κοσμήματά τους.

Π. Α.

Τα άλογα του Διομήδη

Ο μοναδικός άθλος από τους δώδεκα του Ηρακλή που δεν περιλαμβάνεται στην ελληνική σειρά των Άθλων του Ηρακλέους του 1975 είναι αυτός με τα Άλογα του Διομήδη. Περίσσευε –προφανώς– μία κλάση, γι' αυτό και οι Άθλοι της σειράς έμειναν έντεκα. Ευτυχώς που το Μονακό είχε προλάβει το 1949 να απαθανάτισει φιλοτελικά το σύνολο των άθλων, με την ομώνυμη γνωστή σειρά.

Ποιος όμως ήταν ο Διομήδης και τα περίφημα άλογα του, η σύλληψη των οποίων αποτέλεσε τον όγδοο άθλο του ημίθεου ήρωα;

Ο Διομήδης ήταν γιός του Άρη και βασιλιάς της Θράκης. Τα θηριώδη άλογά του ήταν συνεχώς δεμένα με σιδερένιες αλυσίδες, διέθεταν χάλκινους σιαγόνες και ήταν ανθρωποφάγα. Τα ονόματά τους ήταν Πόδαγρος, Λάμπων, Ξάνθος και Δήμος. Τρεφόντουσαν με τους ξένους που από ατυχία ναυαγούσαν στις ακτές του βασιλείου. Στα άλογα τους έριχνε ο ίδιος ο Διομήδης.

Ο Ευρυσθέας ανέθεσε στον Ηρακλή να αιχμαλωτίσει τα τερατώδη αυτά όντα. Αυτός, μαζί με μερικούς συντρόφους του, ξεκίνησε για τη Θράκη. Πρώτη του μέριμνα ήταν να εξουδετερώσει τους υπηρέτες του Διομήδη, κάτι που κατόρθωσε με ευκολία.

Αμέσως μετά αιχμαλώτισε τα άλογα και ανέθεσε τη φύλαξή τους στον Άβδηρο. Με αυτό τον τρόπο θα μπορούσε απερίσπαστος να αντιμετωπίσει το στρατό του βασιλιά.

Οι σύντροφοι του Ηρακλή αρχικά ηττήθηκαν από τον πολυάριθμο στρατό. Ο Ηρακλής όμως, με την εφαρμογή ενός ευφυούς στρατηγικού τεχνάσματος, κατόρθωσε να ανατρέψει το αποτέλεσμα. Έσκαψε ένα μεγάλο χαντάκι πλημμυρίζοντας την πεδιάδα με θάλασσα και αναγκάζοντας έτσι τους στρατιώτες του Διομήδη να τραπούν σε φυγή προκειμένου να μην πνιγούν. Στη συνέχεια έσυρε τον ίδιο το Διομήδη στη λίμνη που σχηματίστηκε από το νερό και τον έριξε στα ανθρωποφάγα άλογα, τα οποία και τον καταβρόχθισαν. Προηγουμένως όμως είχαν καταβροχθίσει τον Άβδηρο, ο οποίος είχε αναλάβει τη φύλαξη τους. Ο Ηρακλής για να τον τιμήσει ίδρυσε την πόλη Άβδηρα.

Μόλις ο Ηρακλής έφερε σε πέρας και αυτό τον άθλο, παρέδωσε τα άλογα στον Ευρυσθέα, ο οποίος τα ελευθέρωσε, αφού πρώτα τα αφιέρωσε στην Ήρα. Όμως τα άλογα είχαν άσχημο τέλος. Μόλις ανέβηκαν στον Ολυμπο τα κατασπάραξαν τα άγρια θηρία.

Α. Τ.

Ανοικτή επιστολή...

...προς νέους θεματικούς

Η "Ανοικτή Επιστολή" είναι μία μόνιμη στήλη του περιοδικού μας, στην οποία παρουσιάζονται όλες οι χρήσιμες πληροφορίες για τον καταρτισμό μιας θεματικής συλλογής που φιλοδοξεί να εκτεθεί σε μία επίσημη εθνική έκθεση ή έκθεση FIP-FEPA, από την επιλογή του θέματος, του χαρτιού και του φιλοτελικού υλικού, μέχρι και την καλύτερη αισθητική της παρουσίαση.

Ειδικά γραμματόσημα

Οι γνωστές μορφές και σχήματα των γραμματοσήμων υπάρχουν και σε πολλά άλλα είδη "αυτοκόλλητων ετικετών", με οδόντωση ή χωρίς, που δεν αφορούν το αντικείμενο της διακίνησης της αλληλογραφίας. Πολλά από αυτά φέρουν μάλιστα το όνομα "γραμματόσημο" (κακώς βέβαια, αφού γραμματόσημο σημαίνει ένσημο που μπαίνει επάνω στο γράμμα), με την προσθήκη ενός δεύτερου συνθετικού που χαρακτηρίζει την πραγματική χρήση τους. Έτσι, έχουμε τα γραμματόσημα τηλεφώνου, γραμματόσημα τηλεγράφου, γραμματόσημα-νομίσματα κλπ.

Αυτό το υλικό ελάχιστα σχετίζεται με τις θεματικές συλλογές μας, αφού δεν εκδίδεται από τα ταχυδρομεία, επίσημα ή ιδιωτικά, και δεν χρησιμοποιείται για ταχυδρομική χρήση.

Εντούτοις, ένας καλός φιλοτελιστής πρέπει να τα γνωρίζει. Κάποιο από αυτά μπορεί να πέσει τυχαία στα χέρια του και να ταιριάζει στη θεματική συλλογή του. Πρέπει να το χρησιμοποιήσει ή όχι; Και αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις;

Αλλά και από την άποψη της εγκυκλοπαιδικής/φιλοτελικής γνώσης, η γνωριμία με αυτά τα "γραμματόσημα" είναι χρήσιμη.

Αρχίζοντας από σήμερα, θα παρουσιάσουμε όλες αυτές τις κατηγορίες ειδικών γραμματοσήμων, με όσο το δυνατόν πλουσιότερη εικονογράφηση.

Γραμματόσημα τηλεφώνου

Μια φορά και έναν καιρό και σε πολύ μακρινά χρόνια, μερικά ταχυδρομεία χρησίμευαν και ως τηλεφωνεία, με το κόστος του τηλεφωνήματος να πληρώνεται με ειδικά γραμματόσημα τηλεφώνου. Η διαδικασία άρχιζε με την αγορά ενός

τέτοιου γραμματοσήμου από το γκισέ. Ο υπάλληλος το σφράγιζε και το παρέδιδε στον πελάτη μόλις αυτός ολοκλήρωνε την επικοινωνία. Οι κανονισμοί προέβλεπαν ότι αυτό το σφραγισμένο "γραμματόσημο" αποτελούσε απόδειξη πληρωμής, αλλά και δικαιολογητικό δαπάνης.

Γραμματόσημα τηλεφώνου Γαλλίας. Από αριστερά:

1. ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ & ΤΗΛΕΓΡΑΦΕΙΑ. Απόδειξη επικοινωνίας, μέσω των δημόσιων τηλεφωνικών θαλάμων.
2. ΤΗΛΕΦΩΝΕΙΑ, Απόδειξη συνομιλίας μέσω των ανοικτών στο κοινό τηλεφωνικών θαλάμων. 5 λεπτά τοπικό, 3 λεπτά υπεραστικό (επισήμανση).

Γραμματόσημα τηλεφώνου Βελγίου, Μονακό και Αυτοκρατορικής Αυστρίας.

Τέτοια γραμματόσημα κυκλοφόρησαν συνολικά 768, σε δέκα χώρες, με πρωταγωνίστρια τον Καναδά που εξέδωσε 400. Ακολουθούν οι Ηνωμένες Πολιτείες με 200, και οι Γερμανία, Αυστρία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Δανία και Μονακό με λιγότερα.

Είναι προβλέψιμο πότε ένας Έλληνας θεματικός θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει κάποια τέτοια γραμματόσημα: Ποτέ, τουλάχιστον με τα υπάρχοντα φιλοτελικά δεδομένα στη χώρα μας! Παρά ταύτα, καλό είναι να τα γνωρίζουμε και, στη σπάνια περίπτωση που θα ταιριάζουν σε ένα θέμα μας, να εκπλήξουμε με τις τόσο εξαιρετικές γνώσεις μας.

Τα θέματα στα οποία θα ταιριάζουν καλύτερα τα γραμματόσημα τηλεφώνου είναι Τηλέφωνοι και Τηλεφωνία, Τηλεπικοινωνίες, Μέθοδοι Πληρωμής κλπ.

Ας σημειώσουμε ότι, καθώς πρόκειται για ακραίο υλικό, ένα ή δύο τέτοια κομμάτια είναι υπέρ αρκετά σε ολόκληρη τη συλλογή.

Γραμματόσημα τηλεγράφου

Τα γραμματόσημα τηλεγραφίας είναι ένσημα που εκδόθηκαν με μοναδικό σκοπό την πληρωμή των τελών για την αποστολή τηλεγραφημάτων. Η διαδικασία προέβλεπε τη συμπλήρωση από τον πελάτη του ειδικού τηλεγραφικού εντύπου και την καταβολή του αντιτίμου του τηλεγραφήματος στον υπάλληλο, ο οποίος κολλούσε επάνω της το αντίστοιχο τέλος "γραμματόσημο" και το ακύρωνε, ως απόδειξη ότι το τέλος κατεβλήθη. Αν το γραμματόσημο ήταν ήδη τυπωμένο επάνω στη φόρμα (όπως στα μονόφυλλα), τότε απλά το σφραγίζε.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, η πληρωμή των τηλεγραφικών τελών γινόταν κάποτε με κανονικά γραμματόσημα, τα οποία μπορούμε διακρίνουμε ως τηλεγραφικά από την ειδική σφραγίδα που τα ακύρωνε ή από μία ειδική διάτρητη που εφαρμοζόταν αντί σφραγίδας σε κάποιες περιπτώσεις.

Πολλές χώρες, ωστόσο, εξέδιδαν ειδικά τηλεγραφικά γραμματόσημα, ενώ άλλες αρκέστηκαν στην επισήμανση οριστικών σειρών που προϋπήρχαν (π.χ. Νικαράγουα και Ισημερινός). Σε όλες όμως τις περιπτώσεις που οι τηλεγραφικές εταιρείες ήταν ιδιωτικές, αυτές εξέδιδαν δικά τους γραμματόσημα.

Τα πρώτα γνωστά τηλεγραφικά γραμματόσημα είναι αυτά της Αγγλο-Ιρλανδικής ιδιωτικής εταιρείας Irish Magnetic Telegraph Co. που κυ-

Γραμματόσημα τηλεγραφίας Γαλλίας, Ρωσίας, Ελβετίας και Λουξεμβούργου.

Βελγικό γραμματόσημο τηλεγράφου με τη φόρμα απόδειξης παραλαβής.

κλοφόρησαν το 1853, ενώ τα πρώτα κρατικά κλοφόρησαν στην Ισπανία την 1 Ιουλίου 1864.

Υπάρχουν περιπτώσεις που γραμματόσημα τηλεγράφου χρησιμοποιήθηκαν για ταχυδρομικές ανάγκες, ως επείγον μέτρο, όπως συνέβη στην Ισπανία το 1879, όταν τα κανονικά γραμματόσημα είχαν εξαντληθεί.

Τα γραμματόσημα τηλεγράφου είναι προσφιλείς συλλεκτικό αντικείμενο για πολλούς φιλοτελιστές και συλλέκτες. Συλλέγονται ως παρε-

πόμενο της ιστορίας των γραμματοσήμων, είτε και ως απλές βινιέτες.

Για τα τηλεφωνικά και τηλεγραφικά γραμματόσημα υπάρχουν ειδικοί κατάλογοι, κυρίως στις Ηνωμένες Πολιτείες (π.χ. *Telegraph and Telephone Stamps of the World* by S.E.R. Hiscocks, 1982) ενώ ο μοναδικός από τους διεθνείς καταλόγους γραμματοσήμων που τα περιγράφει και τα τιμολογεί είναι ο γαλλικός *Yvert & Tellier*.

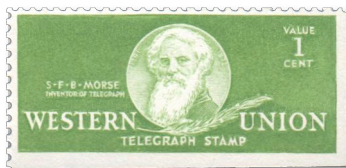
Οι εξελίξεις της σύγχρονης τεχνολογίας έβα-

... Αυστρίας, Ισημερινού, Παραγουάης, Βελγίου,...

... ΗΠΑ (2), Ουρουγουάης, Βρετανικής Κολομβίας.

Γραμματόσημα τηλεγραφίας ιδιωτικών εταιρειών των ΗΠΑ και Μεγάλης Βρετανίας.

Western Union (ΗΠΑ), από τις μεγαλύτερες ιδιωτικές εταιρείας στον κόσμο.

λαν τον τηλεγράφο στο περιθώριο. Οι τελευταίες χώρες που κυκλοφόρησαν γραμματόσημα τηλεγράφου ήταν η Ονδούρα και η Δομινικανή Δημοκρατία, το 1989.

Είναι γνωστό ότι η Βασίλισσα Ελισάβετ διαθέτει μία από τις μεγαλύτερες

Μερικές χώρες επισήμαναν οριστικές σειρές με Telegraph, ενώ υπήρξαν και γραμματόσημα στρατιωτικής τηλεγραφίας.

συλλογές τηλεγραφικών γραμματοσήμων, ενώ ενθουσιώδης συλλέκτης τους ήταν και Γεώργιος Ε΄ της Βρετανίας.

Γραμματόσημα τηλεγράφου δεν θα χρησιμοποιήσουμε στο θεματικό φιλοτελισμό, εκτός και το θέμα μας είναι η τηλεγραφία, η ιστορία του τηλεγράφου ή άλλο συναφές. Θα τα χρησιμοποιήσουμε εξηγώντας τους τρόπους πληρωμής των τελών, τις διαφορές μεταξύ των τηλεγραφικών εταιρειών κλπ., όχι όμως για τις απεικονίσεις τους, αφού δεν πρόκειται για ταχυδρομικά αντικείμενα.

(Συνεχίζεται)

Ο Πύργος του Άιφελ

Βρίσκεται στο 7ο διοικητικό διαμέρισμα της γαλλικής πρωτεύουσας, κοντά στο Σηκούανα. Αφορμή για την ανέγερσή του ήταν η Διεθνής Έκθεση του Παρισιού του 1889 και οι εορτασμοί για τα 100 χρόνια της Γαλλικής Επανάστασης.

Η κατασκευή του άρχισε το 1886 και διάρκεσε 2 χρόνια, 2 μήνες και 5 ημέρες. Έχει ύψος 300 μ. (324 με την κεραία) και μέχρι το 1931 που ξεπεράστηκε από το Εμπάιρ Στέιτ της Νέας Υόρκης ήταν το πιο ψηλό κτήριο στον κόσμο. Είναι έργο του μηχανικού Γουστάβου Άιφελ, του ίδιου που κατασκεύασε το Άγαλμα της Ελευθερίας της Νέας Υόρκης το 1885.

Ο Άιφελ παρασημοφορήθηκε με το μετάλλιο της Λεγεώνας της Τιμής, επάνω στο τελευταίο επίπεδο της κορυφής του πύργου του, αυτού που έμεινε γνωστός ως Πύργος του Άιφελ, από το όνομά του.

Οι περισσότεροι και πιο διάσημοι παρισινόφιλοι καλλιτέχνες της εποχής επέκριναν έντονα τον Πύργο. Τον είπαν "σκελετό καμπαναριού", "τραγικό φανοστάτη" και πολλά άλλα. Ο μυθιστοριογράφος Γκυ ντε Μωπασσάν έτρωγε κάθε μέρα το μεσημεριανό γεύμα στο εστιατόριο του Πύργου "διότι ήταν το μοναδικό σημείο του Παρισιού από όπου δεν ήταν υποχρεωμένος να τον βλέπει!"

Ωστόσο ο πύργος του Άιφελ γνώρισε τεράστια λαϊκή αποδοχή και έφτασε να γίνει το σύμβολο μιας μεγάλης πόλης σαν το Παρίσι και ένα από τα διασημότερα μνημεία παγκοσμίως. Το 1964 εγγράφηκε στα "ιστορικά μνημεία" και το 1991 η UNESCO το κατέταξε στα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας.

Το 1920 γλύτωσε από την κατεδάφιση. Ή αδεια εγκατάστασής του ήταν για 20 χρόνια. Σώθηκε εξαιτίας της εισαγωγής της ασύρματης τηλεφωνίας. Η κορυφή του ήταν το καταλληλότερο σημείο για κεραία.

Για την κατασκευή του χρειάστηκαν 7.300 τόνοι μετάλλου, ενώ το συνολικό του βάρος ξεπερνά τους 10.000 τόνους.

Ο Πύργος του Άιφελ είναι το μνημείο με τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα επί πληρωμή παγκοσμίως. Για την εκτύπωση των εισιτηρίων εισόδου απαιτούνται 2 τόνοι χαρτιού το χρόνο!

Θρύλοι του αθλητισμού

Νάντια Κομανέτσι

Όλοι θυμόμαστε αυτό το παιδί "θαύμα" της γυμναστικής. Αυτό το μικροσκοπικό πλάσμα που αποτέλεσε το αθλητικό πρότυπο του αθλήματος και έκανε ολόκληρη την υφήλιο να μιλά γι' αυτό.

Η Νάντια ήταν μόλις 8 χρονών όταν κατέκτησε το Εθνικό Πρωτάθλημα Γυμναστικής Νέων της Ρουμανίας και στα 13 της είχε ήδη κατακτήσει 3 χρυσά μετάλλια στο Πανευρωπαϊκό Πρωτάθλημα! Λίγο αργότερα πέτυχε το ακατόρθωτο. Στις παράλληλες μπάρες της γυμναστικής γυναικών των Θερινών Ολυμπιακών Αγώνων του 1976 του Μόντρεαλ, βαθμολογήθηκε με 10! Ήταν η μοναδική φορά στην ιστορία του αθλήματος που αναγνωρίστηκε η "απόλυτα τέλεια" άσκηση και δόθηκε τέτοια βαθμολογία. Η Νάντια ήταν μόλις 14 χρονών, ζύγιζε 39 κιλά και το ύψος της ήταν κάτι λιγότερο από 1.50 μ.

Η Νάντια Κομανέτσι γεννήθηκε στις 12 Νοεμβρίου 1961 στο Ονέστι, μία ορεινή βιομηχανική πόλη της Ρουμανίας. Η μητέρα της την ονόμασε Νάντια από το όνομα μιας πρωταγωνίστριας ταινίας που έβλεπε όταν ήταν έγκυος σε αυτήν.

Άρχισε να ασχολείται με τη γυμναστική από τα 6 της χρόνια και στα 7 μπήκε στη σχολή γυμναστικής του Μπέλα Κάρολι που ιδρύθηκε στην πόλη της. Ο Κάρολι επέλεξε τη Νάντια όταν, αναζητώντας ταλέντα, επισκέφτηκε το σχολείο της. Σε όλα τα τεστ που την επέβαλε πριν την επιλογή, αυτή ανταποκρίθηκε

με άνεση. Τα φυσικά της προσόντα άφηναν πολλές υποσχέσεις...

Ο ίδιος περιέγραψε τη Νάντια ως άριστη μαθήτρια. Γυμναζόταν 6 ημέρες την εβδομάδα επί 4 ώρες. Έφτανε πρώτη στην προπόνηση και έφευγε τελευταία. Ήταν ατέλειωτες οι φορές που επαναλάμβανε κάθε άσκηση, χωρίς ποτέ να παραπονεί ή να δείξει σημεία κόπωσης.

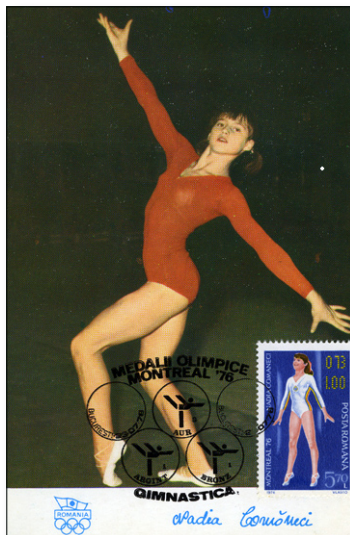
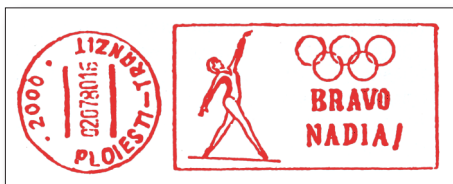
Ο Κάρολι αποδείχτηκε σπουδαίος προπονητής και ανέδειξε καλούς αθλητές, μεταξύ των οποίων και πολλούς προεξέχοντες Αμερικανούς.

Με μόλις ένα χρόνο στη σχολή, η Νάντια ήταν ήδη έτοιμη για αγώνες. Συμμετείχε για πρώτη φορά στο Εθνικό Πρωτάθλημα Γυμναστικής Νέων της Ρουμανίας και κατέταξε 13η. Τον άλλο χρόνο, στα 8 της, κατέλαβε την πρώτη θέση.

Το 1971 έγινε μέλος Ρουμανικής Γυμναστικής Ομάδας, κατέκτησε τον τίτλο του αγωνίσματος μεταξύ συνομηλίκων, και συμμετείχε στο Πρωτάθλημα Φιλίας της Βουλγαρίας όπου κέρδισε δύο χρυσά.

Το 1972 κέρδισε το Εθνικό Πρωτάθλημα Νέων για τρίτη φορά και κατέκτησε τρία χρυσά στο Κύπελλο Φιλίας.

Από το 1975, σχεδόν στα 13 της, η Νάντια ήταν έτοιμη να αγωνιστεί στην κατηγορία γυναικών, αποκομίζοντας 1 αργυρό και 4 χρυσά στο Πανευρωπαϊκό Πρωτάθλημα. Ένα από τα χρυσά ήταν για το σύνολο των γυμναστικών αθλημάτων, καθιστώντας την

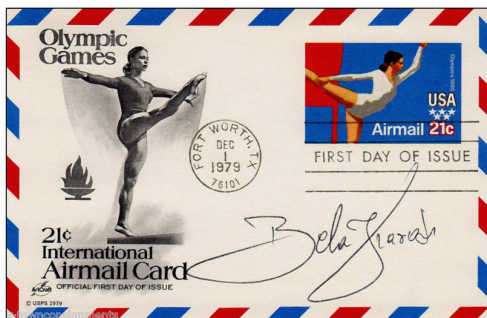

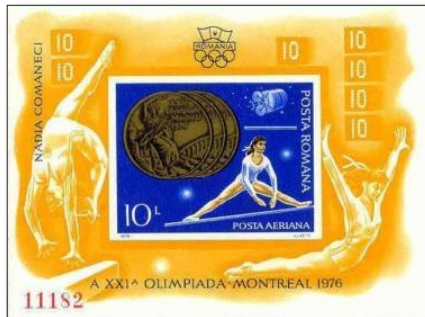
ως τη νεώτερη αθλήτρια που πέτυχε κάτι τέτοιο.

Για το θρίαμβό της στο Μόντρεαλ αναφερθήκαμε ήδη: Απόλυτο 10 στις μπάρες, 3 χρυσά, ένα ασημένιο και ένα χάλκινο! Με την επιστροφή της στην πατρίδα, της απενεμήθη ο τίτλος του Ήρωα της Σοσιαλιστικής Εργασίας της Ρουμανίας. Ήταν η νεότερη που κέρδισε το βραβείο αυτό κατά τη διάρκεια της μοκροχρόνιας διοίκησης του Νικολάε Τσαουσέσκου.

Επόμενος μεγάλος σταθμός στη θριαμ-

Φάκελος με την υπογραφή του Μπέλα Κάρολι, προπονητή της Νάντια.

βευτική σταδιοδρομία της Νάντια η

Ολυμπιάδα της Μόσχας: κατέκτησε δύο χρυσά και δύο αργυρά!

Το 1981 ανακοίνωσε την απόσυρσή της από την ενόργανη γυμναστική, ενώ ο Μπέλα, ο προπονητής της, κατάφερε να διαφύγει από τη Ρουμανία. Το καθεστώς, προβλέποντας ότι και η Νάντια θα ακολουθήσει, της έθεσε αυστηρούς περιορισμούς.

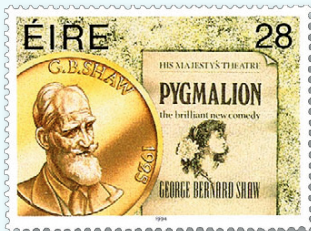
Τελικά διέφυγε το 1989, αφήνοντας πίσω τα πολύτιμα μετάλλιά της, μητέρα, πατέρα, αδελφό και μία μεγάλη συλλογή από κούκλες, που από παιδί μάζευε. Οι κούκλες ήταν η δεύτερη αγάπη της μετά τον αθλητισμό.

Το 1994 διέθεσε στην ομάδα γυμναστικής της Ρουμανίας 20.000 δολάρια. Δύο χρόνια μετά παντρεύτηκε τον πρώτο ολυμπιονίκη Bart Conners.

Σήμερα, ζουν μία ήσυχη ζωή στην πόλη Νόρμαν της Οκλαχόμα των ΗΠΑ, διευθύνοντας μία σχολή γυμναστικής.

Λάκης Τσάκωνας

Ετοιμολογίες μεγάλων ανδρών

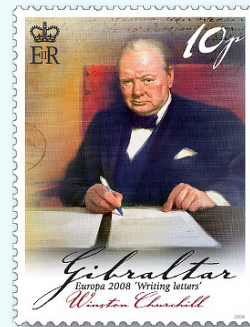

Γράφει ο Μπέρναρντ Σω στον Ουίνστον Τσώρτσιλ:

- Σου στέλνω δύο εισιτήρια για την πρεμιέρα του καινούργιου μου έργου. Πάρε και ένα φίλο σου, ...αν έχεις κάποιον.

Ο Τσώρτσιλ απαντά:

-Μάλλον δεν θα μπορέσω να έρθω στην πρεμιέρα, αλλά θα έρθω τη δεύτερη ημέρα, ...αν θα υπάρχει δεύτερη!

Το Πριγκιπάτο του Ποταμού Hutt!

Πριν από χρόνια, ο Leonard Casley εξοργίστηκε από τους περιορισμούς στην ποσότητα του σιταριού της παραγωγής του που του επέβαλλε το Υπουργείο Γεωργίας της Δυτικής Αυστραλίας. Η αγροτική επιχείρησή του εκτείνεται σε μία περιοχή 7.500 εκταρίων, στη μέση του πουθενά: 600 χλμ βόρεια του Περθ. Αυτοί οι περιορισμοί τον απειλούσαν με καταστροφή. Γι' αυτό και αποφάσισε να αποσχισθεί.

Στις 21 Απριλίου 1970, ανακήρυξε την ιδιοκτησία του ανεξάρτητη. Συγκάλεσε το "Κρατικό Συμβούλιο" και ανακηρύχθηκε Πρίγκιπας του "νέου κράτους", στο οποίο έδωσε το όνομα "Hutt River Province Principality" (Πριγκιπάτο της Επαρχίας του Ποταμού Hutt).

Θα μπορούσε κανείς να τον χαρακτηρίσει φαντασιόπληκτο. Όμως ο Πρίγκιπας Leonard Α' διέθετε ισχυρά νομικά ερείσματα.

Κατ' αρχήν διακήρυξε ότι η Μ. Βρετανία δεν απέκτησε ποτέ κυριαρχία στα εδάφη της Δυτικής Αυστραλίας. Θεωρεί επομένως το έδαφός του ως terra nullius, (άδεια, χηρέυουσα περιοχή), όπως έλεγαν τα χρόνια των μεγάλων εξερευνη-

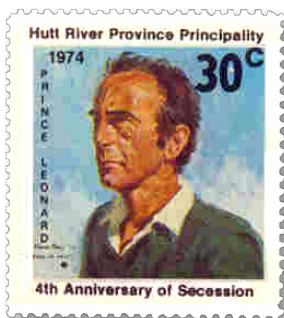
σεων. Άρα μπορεί να το οικειοποιηθεί. Στη συνέχεια, επικαλέστηκε έναν παλιό βρετανικό νόμο που χαρακτηρίζει έγκλημα εσχάτης προδοσίας κάθε προσβολή στο πρόσωπο ή στα αγαθά ενός πρίγκιπα.

Στην πράξη, ο Casley έχει κερδίσει τις περισσότερες δίκες, στις οποίες τον έχουν οδηγήσει τόσο η κυβέρνηση της Δυτικής Αυστραλίας, όσο και εκείνη της Αυστραλιανής Κοινοπολιτείας. Απέκτησε έτσι, με τον πιο νομότυπο τρόπο, το δικαίωμα να εκδώσει νόμισμα (το δολάριο του Hutt River είναι ανταλλάξιμο σε ισοτιμία με το αυστραλιανό), να πουλά το κρασί του χωρίς

να πληρώνει φόρους, να φιλοξενεί ελεύθερους ραδιοφωνικούς σταθμούς στο έδαφός του και –σε ό,τι μας αφορά–, να εκδίδει γραμματόσημα.

Το παράδοξο της ιστορίας αυτής είναι ότι η Ηλεκτρική Εταιρεία της Αυστραλίας του έκοψε την παροχή ρεύματος. Το σκεπτικό της σχετικής δικαστικής απόφασης αναφέρει ότι "για λόγους εθνικής στρατηγικής, δεν έχει το δικαίωμα να πουλά ρεύμα σε ...ξένη χώρα"!

Βυθισμένη σε έναν ατέλειωτο δικαστικό

Ο πρίγκιπας Λέοναρντ Α'.

Ένα από τα μεταλλικά νομίσματα του "κρατιδίου".

Πολλά από τα θέματα των εκδόσεων του πριγκιπάτου αναφέρονται σε αγροτικές δραστηριότητες.

κυκεώνα, η Αυστραλιανή Κυβέρνηση προτίμησε να αφήσει τον χρόνο να κυλά.

Παρά το γεγονός, ωστόσο, ότι ο Πρίγκιπας Λέοναρντ έχει ξεπεράσει τα 85 χρόνια του, φαίνεται πως έχει εξασφαλισμένη τη διαδοχή στο πρόσωπο του γιού του Ιάν. Σκέπτονται μάλιστα να εγκαταστήσουν και τράπεζες στο πριγκιπάτο, καθιστώντας το έτσι ένα ακόμα φορολογικό παράδεισο.

Οι επισκέπτες του ιδιόμορφου αυτού κράτους είναι πάρα πολλοί. Ξεπερνούν τους 30.000 το χρόνο. Το προσεγγίζουν μέσω μιας μακράς διαδρομής μέσα από περιοχές, μερικές από τις οποίες κατακλύζονται από σύννεφα ακρίδων και άλλα απρόοπτα.

Τα άτομα-υπήκοοι του Πρίγκιπα Λέοναρντ

ανέρχονται σε περίπου εξήντα και όλα διαθέτουν διαβατήρια του Πριγκιπάτου.

Τα σύμβολα της μοναρχίας συνίστανται σε ένα –μάλλον υπερμεγέθους- άγαλμα του πρίγκιπα, ένα μικρό παρεκκλήσι από ροζ τούβλα και ένα ταχυδρομείο, του οποίου διευθύντρια και υπάλληλος στη θυρίδα είναι η πριγκίπισσα Shirley.

Τα γραμματόσημα εκδίδονται με ρυθμό δύο ή τριών σειρών το χρόνο και έχουν συνήθως αγροτικά ή χριστουγεννιάτικα θέματα, τιμητικές εκδόσεις για άλλα πριγκιπάτα, πανίδα και χλωρίδα της περιοχής, κλπ. Ιδιαίτερες εκδόσεις υπάρχουν για να θυμίζουν την πρόσφατη συνάντηση του Πρίγκιπα με τον πάπα Ιωάννη-Παύλο Β'.

Παντελής Λεούσης

Χαρτονόμισμα κοπής του πριγκιπάτου (50 \$ Αυστραλίας).

Φεγιά και ταχυδρομημένος φάκελος στο εσωτερικό της Αυστραλίας

ΠΡΟΣΧΕΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ILHAVO '12	Portugal	2-7 /10/ 12	A. Βιρβίλης	210 4521971
IPHLA' 12	Mainz	2-5/11/12	A. Βιρβίλης	
AUSTRALIA 2013	Melbourne,	10-15/05/13	Αλ. Γαληνός	210 3305086, kollekti@otenet.gr
THAILAND '13	Bangkok,	2-14/08/13	Λ. Πετρόπουλος	6947 217712, lasarosp@yahoo.com
BRASILIANA'13	Rio de Janeiro,	1-17/11/13	Γ. Θωμαρέης	6974465742, albani@tee.gr
ROSSICA '13	Μόσχα	27-29/11/13	Ελλείπουν πληροφορίες	
ESPANA '13	Μαδρίτη		Ελλείπουν πληροφορίες	
PHILAKOREA '14			Ελλείπουν πληροφορίες	
DUBAI '14	Ντουμπάι		Ελλείπουν πληροφορίες	

Τραγικές μορφές της ιστορίας

Άννα Μπολέυν

Η Άννα Μπολέυν δεν ήταν πρότυπο ομορφιάς για την εποχή της. Ήταν πολύ λεπτή, με σκούρο δέρμα, όχι ιδιαίτερα συμβατό με τα αγγλικά γούστα. Είχε μακριά μαύρα μαλλιά και σκούρα εντυπωσιακά μάτια. Στο σύνολο ήταν μία σαγηνευτική γυναίκα που ήξερε πώς να χρησιμοποιεί τα προσόντα της.

Γεννήθηκε το 1501 ή το 1507, από πατέρα κόμη και μητέρα από οικογένεια δουκών, με αβέβαιο τον ακριβή τόπο γέννησής της.

Ο διπλωμάτης πατέρας της εξασφάλισε στην κόρη του μια θέση στην αυλή της Μαργαρίτας, αυτοκράτειρας της Αυστρίας, η οποία τότε κυβερνούσε την Ολλανδία για λογαριασμό του πατέρα της. Ιδιαίτερα καλλιεργημένη, εκτελούσε και χρέη αυλικού διερμηνέα.

Επιστρέφοντας στην Αγγλία, έγινε κυρία επί των τιμών της πρώτης συζύγου του Ερρίκου, της Ισπανίδας πριγκίπισσας Αικατερίνης της Αραγωνίας. Η πρώτη της εντυπωσιακή εμφάνιση στην αυλή ήταν σε έναν αποκριάτικο χορό το Μάρτιο του 1522. Την εποχή εκείνη η αδελφή της Μαρία ήταν ερωμένη του βασιλιά Ερρίκου.

Τότε την Άννα φλέρταρε έντονα ο Χένρυ Πέρσυ, γιος του κόμη του Νορθάμπερλαντ. Το ειδύλλιο είχε άδοχο τέλος το 1523. Φαινομενικά ήταν ο πατέρας του Χένρυ Πέρσυ που δεν ήθελε το γάμο. Ωστόσο οι φήμες οργιάζαν για το ότι το ναυάγιο προκάλεσε ο καρδινάλιος Γουόλσεϊ, τον οποίο έβαλε

ο βασιλιάς Ερρίκος επειδή ήθελε την Άννα για τον εαυτό του.

Άννα Μπολέυν

Ερρίκος Η'

Το ειδύλλιο Ερρίκου - Άννας Μπολέυν ξεκίνησε την εποχή που εκείνος ήταν ακόμη παντρεμένος με την Αικατερίνη. Όμως η Άννα αρνήθηκε να γίνει ερωμένη του και απαίτησε να την παντρευτεί, λέγοντας ότι προτιμά να χάσει τη ζωή της παρά την τιμή της. Έφυγε μάλιστα από την Αυλή και πήγε στο Κεντ. Αυτό το γεγονός εντυπωσίασε τον Ερρίκο και ενίσχυσε τα συναισθήματά του γι' αυτήν. Αυτό αποδεικνύεται από το ότι η Άννα είναι η μόνη γυναίκα στην οποία έγραψε ερωτικές επιστολές, δεκαεφτά στον αριθμό. Ταυτόχρονα της απένευσε τον τίτλο της μαρκησίας του Πέμπτροκ, καθιστώντας την τη μόνη γυναίκα που απέκτησε τίτλο ευγενείας από απονομή κι όχι από κληρονομιά. Ταυτόχρονα, της έκανε τόσο πολλά

δώρα, ώστε συγκέντρωσε μια μεγάλη γκαρνταρόμπα από φορέματα και γούνες, πολλά κοσμήματα, νέα διαμερίσματα στο παλάτι, υπηρέτες, ακολούθους. Τόσο λοιπόν λόγοι αισθηματικοί, όσο και το ότι η πρώτη σύζυγός του δεν του είχε χαρίσει τον αρσενικό διάδοχο που τόσο επιθυμούσε, ώθησαν τον Ερρίκο να αποφασίσει αυτό το γάμο. Παντρεύτηκαν μυστικά, αρχίζοντας τη σεξουαλική τους σχέση μετά από 7 χρόνια αναμονής!

Λίγους μήνες μετά το μυστικό τους γάμο η Άννα έμεινε έγκυος, ενώ ένας

δεύτερος γάμος έγινε στο Λονδίνο στις 25 Ιανουαρίου 1533. Τον ίδιο χρόνο γεννήθηκε στο Παλάτι της Πλακεντίας στο Γκρίνουιτς η κόρη τους Ελισάβετ.

Η προσωπικότητα της Άννας Μπολέυν και η επιρροή της στον Ερρίκο είχαν ως αποτέλεσμα ο δεύτερος να ευνοήσει τον Προτεσταντισμό εις βάρος του Καθολικισμού. Επίσης συντέλεσε στο να πέσει σε δυσμένεια ο Καρδινάλιος Γουόλσεϊ, υποστήριξε την άνοδο του Τόμας Κρόμγουελ που έγινε ο νέος έμπιστος σύμβουλος του Ερρίκου, και αργότερα μεσολάβησε για να γίνει αρχιεπίσκοπος του Καντέρμπουρι ο ιερέας της οικογένειάς της, ο Τόμας Κράνμερ, οποίος το 1953 χαρακτήρισε άκυρο το γάμο του Ερρίκου με την Αικατερίνη της Αραγωνίας και, αμέσως μετά, κήρυξε έγκυρο το γάμο του με την Άννα Μπολέυν.

Μετά την Ελισάβετ, μετέπειτα βασίλισσα της Αγγλίας, η βασίλισσα Άννα είχε τουλάχιστον δύο αποβολές. Το αναμενόμενο αγόρι δεν ήρθε ποτέ. Αμέσως μετά τη δεύτερη αποβολή ακλούθησε η πτώση της βασίλισσας. Στις 2 Μαΐου 1536 συνελήφθη, φυλακίστηκε στον Πύργο του Λονδίνου και 17 ημέρες μετά εκτελέστηκε μαζί με το μικρότερο αδερφό της Γεώργιο Μπολέυν. Η κατηγορίες ήταν: προδοσία, αιμομιξία (υποτιθέμενη σχέση της με τον αδελφό της), μαγεία και απόπειρα δηλητηρίασης του Ερρίκου Φιτζρόυ, νόθου γιου του συζύγου της Ερρίκου από τη λαίδη Ελιζαμπέθ Μπλαντ.

Ενώ η Άννα είχε ισχυρό και θυμώδη χαρακτήρα, με συχνά υστερική συμπε-

ριφορά, στις τελευταίες της στιγμές πριν τον αποκεφαλισμό ήταν ιδιαίτερα ψυχραιμη και ευδιάθετη. Σχολίασε μάλιστα ότι είχε "πολύ λεπτό λαιμό" και ο εκτελεστής δεν θα δυσκολευόταν να την αποκεφαλίσει. Δεν παρέλειψε

επίσης να βγάλει ένα μικρό λόγο υπέρ του συζύγου της, λέγοντας ότι ήταν πάντα πολύ καλός μαζί της, ενώ δεν έπαψε να ορκίζεται ότι ήταν αθώα.

Παρά τις διαφωνίες των ιστορικών για τους λόγους της πτώσης της Άννας, γενική άποψη είναι ότι για τις συγκεκριμένες κατηγορίες για τις οποίες καταδικάστηκε ήταν αθώα. Ο θάνατός της ήταν μία ακόμα πολιτική – παλατιανή σκευωρία που ενορχηστρώθηκε από τους πολιτικούς της αντιπάλους.

Στο μεταξύ, ο "ερωτευμένος" Ερρίκος είχε ήδη ξεκινήσει σχέσεις με την Τζέην Σέιμουρ, κυρία επί των τιμών της Άννας Μπολέυν. Μία ημέρα μετά την εκτέλεση της Άννας, την αρραβωνιάστηκε και δέκα μέρες μετά την παντρεύτηκε. |

Η Άννα Μπολέυν έμεινε στην ιστορία ως η Βασίλισσα με τη μεγαλύτερη επιρροή στην ιστορία της Αγγλίας. Ο γάμος της με τον Ερρίκο και η εν συνεχεία εκτέλεσή της αποτελούν μέρος μιας σημαντικής πολιτικής και θρησκευτικής ανα-

ταραχής, που έχει μείνει γνωστή ως Αγγλική Μεταρρύθμιση, με την Άννα να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο σε αυτή.

Η ζωή και η δραματική κατάληξη της Άννας Μπολέυν έδωσε αφορμή και έμπνευση σε συγγραφείς, συνθέτες, κινηματογραφικούς, θεατρικούς και τηλεοπτικούς παραγωγούς για μία σειρά

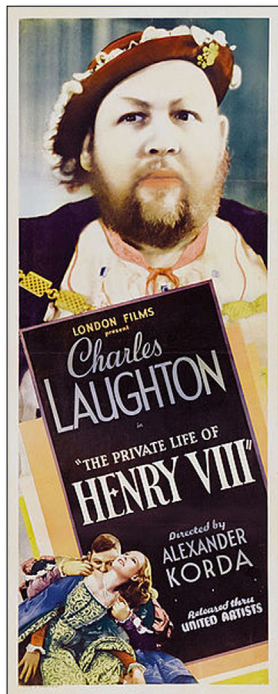
Αικατερίνη της Αραγωνίας, πρώτη σύζυγος του Ερρίκου

Ελισάβετ Α', κόρη της Άννας Μπολέυν

Πόστερ από την βιογραφική ταινία για την Άννα Μπολέυν με τίτλο *Παρθένα βασίλισσα* (Young Bess).

από έργα, πολλά από τα οποία έμειναν κλασικά στην ιστορία της τέχνης. Σαν τέτοια μπορούμε να αναφέρουμε, μεταξύ άλλων, τις ταινίες *Η Ιδιωτική ζωή του Ερρίκου Η'* (*The Private Life of Henry VIII*, 1933) με τους Μερλ Όμπερον και Τσαρλς Λότον (Όσκαρ ερμηνείας), *Παρθένα βασίλισσα* (*Young Bess*) με την Έλεν Σπιούαρτ ως Άννα και τους Τζιν Σίμονς, Ντέμπορα Κερ και Τσαρλς Λότον (1953), *Η Άννα των χιλίων ημερών* με την Ζενεβιέβ Βιζόλντ (Χρυσή Σφαίρα, 1969), αρκετές παραγωγές για την τηλεόραση και το θέατρο, αλλά και την σπουδαία όπερα του Γκαετάνο Ντονιζέτι *Άννα Μπολένα*.

Παντελής Λεούσης

Γιορκσάιρ τεριέ

Το γιορκσάιρ τεριέ είναι ένα ζώο εξαιρετικά περιέργο και έξυπνο. Αγαπά τον καναπέ, όσο το παιχνίδι και τον περίπατο, και αρέσκεται στο να βρίσκεται πάντα σε κίνηση. Αντιλαμβάνεται πότε το αφεντικό του είναι λυπημένο και πότε θέλει να παίξει μαζί του αλλά δεν μπορεί. Όταν θέλει κάτι, βρίσκει τον τρόπο να το ζητήσει, και επιδιώκει να βρίσκεται πάντα στο κέντρο του ενδιαφέροντος. Προστατεύει τον κύριό του, καταλαβαίνει ποιος βρίσκεται σε δυσκολία και, αν είναι οικείο άτομο, προσπαθεί να το βοηθήσει.

Εκπαιδεύεται σχετικά δύσκολα. Η εκπαίδευσή του απαιτεί υπομονή. Όμως υπερασπίζεται την περιοχή του με αυταπάρνηση και αποτελεί άριστο ζωντανό "συναγερμό". Με τον παραμικρό ασυνήθιστο θόρυβο ή με την παρουσία αγνώστων, ειδοποιεί άμεσα.

Πήρε το όνομά του από την περιοχή στην οποία δημιουργήθηκε η ράτσα του: το Γιορκσάιρ, περιοχή της βόρειας Αγγλίας, κοντά στο Μάντσεστερ. Καθώς η εκβιομηχάνιση την Αγγλίας συνεχιζόταν και άνοιγαν νέα εργοστάσια, Σκωτσέζοι εργάτες άρχισαν να εγκαθίστανται στην περιοχή, φέρνοντας μαζί τους διάφορες ποικιλίες μικρόσωμων τεριέ.

Η εκτροφή τους ήταν κυρίως ασχολία των ανθρακωρύχων και των νηματοουργών-κλωστούφαντουργών στις κομητείες του Γιορκσάιρ και Λανκασάιρ, μερικοί από τους οποίους, με διασταυρώσεις, δημιούργησαν το Γιορκσάιρ Τεριέ, ή Yorkie (Γιόρκι), όπως το έλεγαν για συντομία. Τους χρησίμευε στο λαθραίο κυνήγι του λαγού. Καθώς το μέγεθός του ήταν πολύ μικρό (μόλις που ξεπερνά τα 3 κιλά), το έκρυβαν σε ένα ταγάρι και μόλις έφταναν στον κατάλληλο τόπο, το ελευθέρωναν για να ξετρυπώσει λαγούς στη φωλιά τους. Παράλληλα, τα Γιορκσάιρ βοηθούσαν στην εξόντωση των ποντικών που προκαλούσαν μεγάλες καταστροφές στις μπάλες του μαλλιού.

Όπως οι περισσότερες φυλές των Τεριέ, το Γιορκσάιρ από τα τέλη του 19ου έπαψε προοδευτικά να χρησιμοποιείται στις παραδοσιακές του χρήσεις και εξελίχθηκε σε σκύλο συντροφιάς.

Π. Λ.

Αχ! Αυτό το πλάνο...

Γεωλογία

...Μια φιλοτελική περιπλάνηση με θέμα τη γη...
(του Ιταλού Mario Occhipinti)

Γιατί γίνεται ένας σεισμός; Γιατί ένα μέταλλο είναι περισσότερο ζητημένο από ένα άλλο;
Γιατί γίνονται οι εκρήξεις των ηφαιστειών; Και οι πλημμύρες;
Το έκθεμα απαντά σε αυτά τα ερωτήματα. Χωρίς να αποβλέπει να είναι μία επιστημονική επιτομή πάνω σε αυτά τα θέματα, προσπαθεί να αναπτύξει τη γεωλογία με απλά λόγια και να παρουσιάσει μία σύνοψη όλων των απόψεων που σχετίζονται με τον πλανήτη μας.

A. ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΓΗΣ

1. Τα μέταλλα

- 1.1 Μεταλλειολογία
- 1.2 Η κατάσταση

2. Τα πετρώματα

- 2.1 Ιζηματογενή πετρώματα
- 2.2 Πυριγενή πετρώματα (από λάβα)
- 2.3 Μεταμορφικά πετρώματα

3. Η εξόρυξη

- 3.1 Το ορυχείο
- 3.2 Κύρια προϊόντα εξόρυξης

B. Η ΓΗ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ

4. Η δυναμική της γης

- 4.1 Η γεωδυναμική
- 4.2 Η υδρογεωλογία
- 4.3 Η γεωμορφολογία

5. Ηφαιστειολογία

- 5.1 Οι εκρήξεις
- 5.2 Τα ηφαιστεια
- 5.3 Δευτερογενή ηφαιστειακά φαινόμενα
- 5.4 Η γεωφυσική

6. Σεισμολογία

- 6.1 Τι είναι ένας σεισμός;
- 6.2 Οι μεγάλοι σεισμοί

Γ. ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΓΕΩΛΟΓΙΑ

7. Γεωτεχνία και δημόσια έργα

- 7.1 Δρόμοι και σιδηροδρομικές γραμμές
- 7.2 Σήραγγες
- 7.3 Γέφυρες
- 7.4 Διώρυγες και φράγματα
- 7.5 Κτήρια

Carillon (Μουσικό καμπαναριό)

Ένα πολύ λίγο γνωστό μουσικό όργανο στη χώρα μας, ιδιαίτερα διαδεδομένο στην Ευρώπη, είναι το καριγιόν (carillon) που στα ελληνικά θα μπορούσε να αποδοθεί ως "μουσικό καμπαναριό". Αποτελείται από έναν αριθμό καμπάνων, η κάθε μία από τις οποίες είναι "χορδισμένες" σε τρόπο ώστε να αποδίδουν συγκεκριμένη διαφορετική μουσική τοκτικότητα.

Η λέξη carillon προέρχεται από το λατινικό quatrenio που σημαίνει "τετράδα". Αυτό διότι ο μικρότερος αποδεκτός αριθμός από καμπάνες για να υπάρξει καριγιόν είναι τέσσερες.

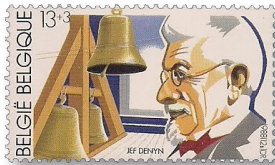
Είναι φανερό ωστόσο ότι τα καριγιόν με τέσσερες καμπάνες ελάχιστα μπορούν να αποδώσουν από μουσικής πλευράς. Τα καριγιόν στα οποία αναφερόμαστε έχουν 30, 40 ή και περισσότερες καμπάνες, με τα γλωσσίδια τους να συνδέονται με τη βοήθεια σχοινιών και μηχανικό τρόπο προς ένα πληκτρολόγιο σαν του πιάνου, ή, καλύτερα, σαν του εκκλησιαστικού οργάνου. Από εκεί, ένας εξειδικευμένος μουσικός εκτελεί μουσικά κομμάτια, άλλα γραμμένα ειδικά για καριγιόν, άλλα μεταγραμμένα από άλλες συνθέσεις. Κάθε πάτημα πλήκτρου, είτε με τα χέρια, είτε με τα πόδια (υπάρχει πληκτρολόγιο και στα πό-

δια), μεταβιβάζεται ως εντολή στην αντίστοιχη καμπάνα, με αποτέλεσμα να αποδίδεται η σύνθεση σαν να πρόκειται για οποιοδήποτε άλλο μουσικό όργανο.

Οι καμπάνες των carillon είναι ακίνητες, αντίθετα με αυτές που συναντάμε στα δικά μας κωδωνοστάσια, οι οποίες για να ηχήσουν σύρονται ολόκληρες με σχοινιά. Στα carillon σύρονται μόνο τα "γλωσσίδια".

Η τεχνολογική εξέλιξη ήταν φυσικό να φέρει και εδώ τις αλλαγές της. Για τις εκτελέσεις ρουτίνας, ήδη πολλοί μουσικοί εκτελεστές καριγιόν έχουν αντικατασταθεί από...ηλεκτρονικό υπολογιστή. Το φαινόμενο είναι συχνότερο σε καμπαναριά με λιγότερες από 20-23 καμπάνες. Υπάρχουν όμως ειδικές συναυλίες καριγιόν, οι οποίες προαναγγέλλονται, και για τις οποίες είναι απαραίτητη η παρουσία του "καριγιονίστα" εκτελεστή.

Το πιο μεγάλο μουσικό καμπαναριό στον κόσμο βρίσκεται στις ΗΠΑ, στο Bloomfield Township του Michigan, με 77 καμπάνες. Στο Chambéry της Γαλλίας υπάρχει καμπαναριό με 70 καμπάνες. Ωστόσο, η χώρα με το μεγαλύτερο αριθμό εκκλησιών με καριγιόν που διαθέτουν λιγότερες από 23 καμπάνες είναι η Ολλανδία. Βρίσκονται σε 182 εκκλησι-

Jef Denyn, ο κορυφαίος εκτελεστής και δάσκαλος καριγιόν, ιδρυτής της σχολής στο Μέχλεν του Βελγίου που φέρει το όνομά του.

Καμπάνες του καριγιόν, σύμβολα της ολλανδικής μουσικής παράδοσης.

Τα πληκτρολόγια, χεριών και ποδιών, με τα οποία παίζεται το καριγιόν.

Αριστερά, Το μνημείο των πεσόντων του Γουέλιγγκτον με το περίφημο καριγιόν. Δεξιά, κοινή έκδοση Βελγίου-Ρωσίας, με απεικονίσεις των καθεδρικών ναών και των καριγιόν του Αγίου Ρομπώ του Μέχελεν και των Αγίων Πέτρου και Παύλου της Αγίας Πετρούπολης.

ες σε ολόκληρη τη χώρα.

Οι χώρες με τη μεγαλύτερη παρουσία καριγιόν είναι οι Γαλλία, Ολλανδία, Βέλγιο, Ελβετία και Γερμανία.

Εκτός από τις εκκλησίες, καριγιόν συναντάμε σε μνημεία και δημαρχεία. Παράδειγμα το καριγιόν με τις 53 καμπάνες που βρίσκεται στο μεγαλόπρεπο μνημείο των πεσόντων, στο Γουέλιγγκτον της Νέας Ζηλανδίας.

Η φλαμανδική πόλη Μέχελεν του Βελγίου (Μαλίν στα Γαλλικά) είναι η πόλη στην οποία δίνονται οι περισσότερες συναυλίες καριγιόν. Υπάρχει μάλιστα ένα νέο κωδωνοστάσιο στο μεγαλόπρεπο καθεδρικό ναό του Saint-Rombaut που λειτουργεί όλες τις ημέρες του χρόνου. Κατά τη διάρκεια

Το καριγιόν στο μνημείο των πεσόντων του Ρίτσμοντ της Βιρτζίνια. Από τα μεγαλύτερα μουσικά καμπαναριά στον κόσμο, με 66 καμπάνες.

της ημέρας, το καριγιόν παίζει αυτόματα κάθε 5 λεπτά διάφορες γνωστές αγαπημένες μελωδίες.

Στις αρχές του περασμένου αιώνα ιδρύθηκε στο Μέχελεν η πρώτη διεθνώς αναγνωρισμένη ανώτερη σχολή καριγιόν στον κόσμο. Σπουδαστές από όλες τις ηπείρους έρχονται εκεί για να μάθουν να παίζουν αυτό το ασυνήθιστο όργανο. Ιδρυτής της σχολής ο κορυφαίος καριγιονίστας Jef Denyn (1862–1941). Μετά το θάνατό του η σχολή ονομάστηκε προς τιμήν του *Koninklijke Beiaardschool "Jef Denyn"* (Βασιλική Σχολή Καριγιόν "Γιεφ Ντενίν").

Παντελής Λεούσης

Αναμνηστική σφραγίδα για τα 50 χρόνια από την εγκατάσταση μουσικού καμπαναριού στον καθεδρικό ναό της πόλης Λάγκμπορο.

Η γνώση στοιχειώδους τεχνικής πρώτων βοηθειών σώζει ζωές!

Κάθε χρόνο, 10.000 ζωές θα μπορούσαν να έχουν σωθεί αν ένας στους πέντε από εμάς γνώριζε τις τεχνικές των πρώτων βοηθειών. Ποιες δηλαδή είναι οι αναγκαίες και επιβαλλόμενες κινήσεις που θα μεγάλωναν τις πιθανότητες επιβίωσης του ατόμου σε περίπτωση ατυχήματος. Τραυματισμός, εισπνοή τοξικών αερίων, πνιγμονή, δύσπνοια, ασφυξία, λιποθυμία, καρδιακό επεισόδιο κλπ., όλες αυτές είναι καταστάσεις που μπορούν σε μεγάλο βαθμό να αντιμετωπιστούν αν έχουμε τις απαραίτητες στοιχειώδεις γνώσεις.

Η κυκλοφορία αυτού του μικρού φύλλου με τα πέντε γραμματόσημα από τα Γαλλικά Ταχυδρομεία μας υπενθυμίζει αυτή την αλήθεια και απεικονίζει κάποιες από τις πρακτικές που πρέπει να εφαρμόζονται σε κάποιες περιπτώσεις.

1. Επείγουσα βοήθεια ατυχήματος.

Αρχίζουμε με μια γρήγορη ματιά για να εκτιμηθεί η κατάσταση των τραυματιών, διασφαλίζουμε την θέση και την στάση τους και καλούμε επειγόντως τις Πρώτες Βοήθειες, κατά προτίμηση μέσω ενός παρόντος μάρτυρα.

Αφού δώσουμε τις αναγκαίες και σωστές πληροφορίες (φύση του ατυχήματος, τόπο,

αριθμό ατόμων που εμπλέκονται, κατάσταση των τραυματιών, ηλικία κλπ.), περιμένουμε την άφιξη της βοήθειας χωρίς περιττές μετακινήσεις ή άλλες επεμβάσεις στους τραυματίες. Ταυτόχρονα θα χρειαστεί να δώσουμε το όνομά μας, τον αριθμό του τηλεφώνου μας και όποια άλλη πληροφορία μας ζητηθεί από κέντρο των Πρώτων Βοηθειών ή της Άμεσης Δράσης.

2. Ασφυκτικά φαινόμενα.

Παρατηρούνται συχνότερα στους ενήλικες κατά τη διάρκεια ενός γεύματος. Το άτομο δεν μπορεί να μιλήσει, να αναπνεύσει, να βήξει. Πιάνει το λαιμό του με τα χέρια. Από το ανοικτό στόμα του δεν βγαίνει αέρας ούτε ήχος... Είναι ανάγκη να απελευθερώσουμε τους αναπνευστικούς αγωγούς.

Δίνουμε 4-5 κτυπήματα στην πλάτη του θύματος ανάμεσα στις ωμοπλάτες και παρατηρούμε αν το πρόβλημα λύθηκε. Αν όχι, τότε πιέζουμε 5 φορές την κοιλιακή χώρα. Αν και πάλι το πρόβλημα επιμένει, επαναλαμβάνουμε 5 κτυπήματα στην πλάτη και 5 πιέσεις στην κοιλιά.

Σε περίπτωση που το θύμα απωλέσει τις αισθήσεις του, το ξαπλώνουμε με προσοχή στο έδαφος, ειδοποιούμε τις Πρώτες Βοήθειες και επιχειρούμε καρδιο-αναπνευστική αναζωογόνηση με θωρακικές πιέσεις. Εξακολουθούμε τις θωρακικές πιέσεις μέχρι την άφιξη του των Πρώτων Βοηθειών ή την αποκατάσταση της αναπνοής του θύματος.

3. Ερυθρός Σταυρός

Τόσο στη Γαλλία όσο και σε ολόκληρο τον κόσμο, ο Ερυθρός Σταυρός προσφέρει ανεκτίμητες υπηρεσίες και με τις επεμβάσεις του έχει σώσει εκατομμύρια ζωές.

4. Απώλεια αισθήσεων.

Αν το θύμα έχει χάσει τις αισθήσεις του και εφ' όσον ο θώρακάς του δείχνει ότι αναπνέει κανονικά, πρέπει να απελευθερώσουμε τις αναπνευστικές οδούς σπρώχνοντας το κεφάλι του προς τα πίσω και ανασηκώνοντας το πηγούνι, για να αποκολληθεί η γλώσσα από το βάθος του λάρυγγα.

Επιβεβαιώνουμε ότι αναπνέει κανονικά αφουγκραζόμενοι τον ήχο της και τείνοντας το μάγουλό μας κοντά στο στόμα του. Γυρίζουμε τον ασθενή στο πλάι και καλούμε σε βοήθεια, παρακολουθώντας συνεχώς την αναπνοή του μέχρι την άφιξή της.

5. Καρδιακή μάλαξη, τεχνητή αναπνοή.

Δεκαπλασιάζει τις πιθανότητες επιβίωσης του ασθενούς μέχρι την άφιξη βοήθειας.

Αφού βεβαιωθούμε ότι ο ασθενής έχει τις αισθήσεις του, σπρώχνουμε το κεφάλι του προς τα πίσω για να απελευθερώσουμε τη γλώσσα και τους αεραγωγούς. Ταυτόχρονα βγάζουμε τροφές από το στόμα του και τεχνητές οδοστοιχίες (αν υπάρχουν).

Εάν δεν υπάρχει σφυγμός και αναπνοή ειδοποιούμε τις Πρώτες Βοήθειες, ζητώντας να φέρουν άμεσα έναν φορητό αυτόματο απινιδωτή.

Στη συνέχεια τοποθετούμε τον άνθρωπο σε σκληρή επιφάνεια (π.χ. πάτωμα ή δρόμος) και πιέζουμε απότομα και δυνατά το στέρνο, στη μέση του στήθους, ρίχνοντας όλο το βάρος του σώματός μας.

Μετά από 5 μαλάξεις, συνεχίζουμε με τεχνητή αναπνοή (ή "το φιλί της ζωής" όπως συνηθίζεται να λέγεται). Κλείνουμε δηλαδή τη μύτη του θύματος και "φυσάμε" δυνατά αέρα μέσα στο στόμα του.

Συνεχίζουμε με επαναλαμβανόμενο ρυθμό: 5 μαλάξεις, 1 τεχνητή αναπνοή, χωρίς να διακοπή, εκτός και εμφανιστεί στο μεταξύ σφυγμός ή μεταφερθεί το θύμα στο Νοσοκομείο.

Κάθε τόσο ελέγχουμε μήπως επανήλθε ο σφυγμός, διακόπτοντας τις μαλάξεις για ελάχιστο χρόνο.

Αν υπάρχουν δύο άτομα, είναι καλύτερα ο ένας να κάνει τις μαλάξεις και ο άλλος την τεχνητή αναπνοή.

Με την έκδοση αυτής της σειράς, αποδεικνύεται για άλλη μία φορά η μεγάλη μορφωτική, πολιτιστική, αλλά και εκπαιδευτική σημασία του γραμματοσήμου. Αν μάλιστα λάβουμε υπόψη μας ότι το επάνω μέρος του φεγιά απεικονίζει αφίσες που παρωτρύνουν το κοινό να γίνει εθελοντής του Ερυθρού Σταυρού, αντιλαμβανόμεστε τότε την ακόμα μεγαλύτερη αξία του.

Λάκης Τσάκωνας

ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

α) ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Στις 2 Ιουλίου κυκλοφόρησαν η 5η σειρά γραμματοσήμων του 2012 με τίτλο “ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ - ΛΟΝΔΙΝΟ 2012”, αποτελούμενη από 2 γραμματόσημο αξίας € 2.48, σε 120.000 τεμάχια. Κυκλοφόρησαν επίσης 7.000 ΦΠΗΚ προς € 3.50 και 2.000 τυποποιημένες σειρές (διπλές) προς € 7.00.

• Στις 16 Ιουλίου κυκλοφόρησε η 6η σειρά γραμματοσήμων του 2012 με τίτλο “2012 - ΧΡΥΣΟ ΜΕΤΑΛΛΙΟ ΑΛΜΑ ΕΙΣ ΥΨΟΣ”, αποτελούμενη από 1 φεγιέ σε 25.000 τεμάχια, που φέρει ένα γραμματόσημο αξίας € 2.50. Κυκλοφόρησαν επίσης 6.000 ΦΠΗΚ προς € 3.50 και 1.000 απλά λευκώματα σειράς προς € 16.20 που συμπεριλαμβάνουν το παρόν και το επόμενο φεγιέ (No 7).

• Στις 16 Ιουλίου κυκλοφόρησε επίσης η 7η σειρά γραμματοσήμων του 2012 με τίτλο “2012 - ΧΡΥΣΟ ΜΕΤΑΛΛΙΟ ΣΤΗΝ ΕΝΟΡΓΑΝΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ”, αποτελούμενη από 1 φεγιέ σε 25.000 τεμάχια, που φέρει ένα γραμματόσημο αξίας € 2.50. Κυκλοφόρησαν επίσης 6.000 ΦΠΗΚ προς € 3.50 και 1.000 απλά λευκώματα σειράς προς € 16.20 που συμπεριλαμβάνουν το παρόν και το προηγούμενο φεγιέ (No 6).

• Στις 12 Σεπτεμβρίου κυκλοφόρησε η 8η σειρά γραμματοσήμων του 2012 με τίτλο “ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ - ΜΕΡΟΣ Β'”, αποτελούμενη από 6 γραμματόσημο αξίας € 5.96, σε 120.000 πλήρεις σειρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 7.000 τριπλοί ΦΠΗΚ προς € 8.50, 2.000 τυποποιημένες σειρές προς € 8.70 και 1.000 σετ Καρτών Μάξιμου προς € 9.60 το σετ.

• Στις 12 Σεπτεμβρίου κυκλοφόρησε επίσης η 3η σειρά γραμματοσήμων Αγίου Όρους του 2012 με τίτλο “ΚΑΘΟΛΙΚΑ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΩΝ Γ'”, αποτελούμενη από 5 γραμματόσημο αξίας € 5.35, σε 40.000 πλήρεις σειρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 6.000 διπλοί ΦΠΗΚ προς € 7.80, 3.000 σετ Καρτών Μάξιμου προς € 8.00 το σετ και 2.000 λευκώματα σειράς προς € 35.00.

ΚΥΠΡΟΣ

• Την 3η Οκτωβρίου 2012 κυκλοφόρησε σειρά με τίτλο “Ο ΤΖΙΤΖΙΚΑΣ ΚΑΙ Ο ΜΕΡΜΗΓΚΑΣ”, εμπνευσμένη από τους Μύθους του Αισώπου. Αποτελείται από πέντε αυτοκόλλητα γραμματόσημα σε καρνεδάκι με τιμή πώλησης € 1.70 έκαστο. Εκδόθηκαν συνολικά 25.000 καρνεδάκια και 7.000 ΦΠΗΚ αξίας € 10.00 έκαστος.

Οι δύο εξωτερικές όψεις από το καρνεδάκι “Ο ΤΖΙΤΖΙΚΑΣ ΚΑΙ Ο ΜΕΡΜΗΓΚΑΣ”. Όπως είναι γνωστό, όλες οι απεικονίσεις και τα κείμενα που βρίσκονται επάνω σε καρνεδάκια είναι αξιοποιήσιμα θεματικά.

β) ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΕΣ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

ΕΛΛΑΔΑΣ

- Με την ευκαιρία των εκδηλώσεων του ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ χρησιμοποιήθηκε ειδική αναμνηστική σφραγίδα στις ημερομηνίες 6, 7, 13, 14, 20, 21, 27 και 28 Ιουλίου 2012, και 3, 4, 10, 11 Αυγούστου 2012.

- Με την ευκαιρία της έκθεσης που οργανώθηκε στον Παππάδο της Γέρας της Λέσβου με τίτλο "ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ" για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση της Μυτιλήνης, χρησιμοποιήθηκε στις 27 Ιουνίου 2012 ειδική αναμνηστική σφραγίδα.

- Με την ευκαιρία της έκθεσης με τίτλο "ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ" που οργανώθηκε στο Μούδρο της Λήμνου για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση του νησιού, χρησιμοποιήθηκε στις 21 Ιουλίου 2012 ειδική αναμνηστική σφραγίδα.

- Με την ευκαιρία της έκθεσης που οργανώθηκε στο Λαογραφικό Μουσείο Κύμης με την ευκαιρία των 50 χρόνων από το θάνατο του Κυμαίου ευεργέτη της ανθρωπότητας Γεωργίου Παπανικολάου, την ημέρα των εγκαινίων (28 Ιουλίου 2012) χρησιμοποιήθηκε ειδική αναμνηστική σφραγίδα.

- Με την ευκαιρία της 77ης ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΘΙΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ έκθεσης χρησιμοποιήθηκε από 8 έως 16 Σεπτεμβρίου 2012 ειδικό χρονολογικό σήμαντρο.

ΚΥΠΡΟΥ

- C9/2012. Χρησιμοποιήθηκε 30 Αυγούστου 2012, με την ευκαιρία της Γιορτής του Κρασιού που διοργανώνει ο Δήμος Λεμεσού (Γνωστή επαναλαμβανόμενη σφραγίδα).

γ) ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΟΙ ΔΑΚΤΥΛΙΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΣΥΝΘΗΜΑΤΑ:**ΕΛΛΑΔΑΣ**

- “ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΤΕ ΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΚΤΕΣ”. Χρησιμοποιήθηκε από 1 έως 5 Ιουνίου 2012.
- “Ι.Μ.Ο. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΝΑΥΤΙΚΗ ΗΜΕΡΑ”. Χρησιμοποιήθηκε από 24 έως 28 Σεπτεμβρίου 2012.

ΚΥΠΡΟΥ

- S10/2012. Χρησιμοποιήθηκε από 30 Αυγούστου έως 7 Σεπτεμβρίου με την ευκαιρία της Γιορτής του Κρασιού που διοργανώνει ο Δήμος Λεμεσού (Γνωστή επαναλαμβανόμενη σφραγίδα).
- S11/2012. Χρησιμοποιήθηκε από 21 έως 24 Σεπτεμβρίου με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Ναυτιλίας (27/09/2012) (Γνωστή επαναλαμβανόμενη σφραγίδα).
- S12/2012. Χρησιμοποιήθηκε από 30 Αυγούστου έως 7 Σεπτεμβρίου με την ευκαιρία των εκδηλώσεων για το 28ο Φεστιβάλ Αγίας Νάπας (Γνωστή επαναλαμβανόμενη σφραγίδα).

Μύδια ψητά!

Σε τοπικό επίπεδο μπορούμε να συναντήσουμε τις πιο παράξενες συνήθειες και παραδόσεις, ιδίως γαστριμαργικές. Αφορμή γι' αυτό το μικρό σχόλιο δόθηκε από ένα πρόσφατο γαλλικό γραμματόσημο με τίτλο *éc-lades*. Η θεματική περιέργεια οδήγησε στην ανακάλυψη ότι πρόκειται για μύδια και για τον περίεργο τρόπο με τον οποίο ψήνονται.

Παίρνουμε, λέει, μία πλατειά σανίδα (ή κοντραπλακέ), την καλύπτουμε με ασημόχαρτο και τοποθετούμε επάνω της τα μύδια, με τη μύτη προς τα επάνω. Τυλίγουμε τα πρώτα με ασημόχαρτο για να στερεωθούν και να στηρίξουν και τα υπόλοιπα. Στη συνέχεια σκεπάζουμε τα μύδια με πευκοβελόνες που μαζέψαμε από πριν και βάζουμε φωτιά.

Όπως είναι φυσικό, η διαδικασία αυτή γίνεται αποκλειστικά στο ύπαιθρο και χρειάζεται προσοχή. Όταν φυσάει υπάρχει κίνδυνος μετάδοσης της φωτιάς γιατί οι πευκοβελόνες είναι πολύ ελαφριές.

Μόλις καούν οι πευκοβελόνες και σβήσει η φωτιά, περιμένουμε δύο-τρία λεπτά. Αμέσως μετά φυσάμε τα μύδια με ένα χαρτόνι για να φύγουν τα αποκαΐδια. Αυτό είναι και το τέλος της διαδικασίας. Τα μύδια είναι έτοιμα και νοστιμότατα, καθώς έχουν ψηθεί μέσα στο ίδιο τους το ζουμί. Απομένει το ψωμί και το λευκό κρασί για να είναι πλήρης η ευτυχία. Έτσι τουλάχιστον διατείνονται –και εφαρμόζουν– οι κάτοικοι της Charente-Maritime, στη Νότια Γαλλία. Δεν θα πρέπει να έχουν άδικο!

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑ ΣΑΣ ΝΕΑ!

Πρωτάθλημα Θεματικού Φιλοτελισμού.

Όπως κάθε χρόνο από το 2006, οργανώνεται και εφέτος στην πόλη Έσσην της Γερμανίας το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Θεματικού Φιλοτελισμού 2013, παράλληλα με μεγάλη ετήσια εμπορική φιλοτελική έκθεση.

Ταυτόχρονα θα λειτουργήσει και απλή έκθεση συναγωνισμού, στην οποία μπορούν να λάβουν μέρος θεματικοί με τουλάχιστον επίχρυσο μετάλλιο εθνικού επιπέδου.

Για περισσότερες πληροφορίες, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποτείνονται στον επίτροπο Π. Λεούση (τηλ. 2102825134).

Σημαντική τιμητική διάκριση.

Σε επίσημο δείπνο μέσα στα πλαίσια της διεθνούς παρισινής έκθεσης Planète timbres (9-17 Ιουνίου 2012), η Πορτογαλική Φιλοτελική Ομοσπονδία απένειμε σε προέδρους φιλοτελικών ομοσπονδιών το Μετάλλιο Φιλοτελικής Αξίας για τις σημαντικές υπηρεσίες που προσέφεραν στη φιλοτελική διαδρομή τους. Μεταξύ των βραβευμένων ο Πρόεδρος της ΕΦΟ, ο δικός μας Αντώνης Βιρβίλης.

Τα ολόθερμα συγχαρητήριά μας είναι δεδομένα!

Φιλοτελικά πένθη.

Στις 24 Ιουλίου ο ελληνικός φιλοτελικός κόσμος έχασε ένα σπουδαίο φιλοτελιστή και άριστο άνθρωπο, τον Ανδρέα Ζέη. Βαθύς γνώστης του γραμματισμού, ερευνητής και μελετητής του από τα νεανικά του χρόνια, ο εκλιπών υπήρξε ένας από τους καλύτερους εμπειρογνώμονες που ανέδειξε η χώρα μας.

Ο Ανδρέας έφυγε σε ηλικία 83 ετών, αφήνοντας όντως δυσαναπλήρωτο κενό.

Θα τον θυμόμαστε πάντα.

Ευτυχές γεγονός.

Σε μία λαμπερή ατμόσφαιρα και ενώπιον πλήθους κόσμου, η Αίγλη, γνωστή φιλοτελίστρια και θυγατέρα του ιστορικού μέλους

του συλλόγου μας Γιώργου Καράτσαλη, παντρεύτηκε τον εκλεκτό της καρδιάς της. Το μυστήριο τελέστηκε την 1η Σεπτεμβρίου 2012, στον Ιερό Ναό Αγίου Κωνσταντίνου της Γλυφάδας.

Ευχόμαστε μακροημέρευση και βίον ανθόσπαρτον.

Εκδηλώσεις για τα 100 χρόνια από την κήρυξη του Α' Βαλκανικού πολέμου.

• Την Κυριακή, 14 Οκτωβρίου 2012, στις 10.30' π.μ., το κτήριο της Παλαιός Βουλής θα φιλοξενήσει σχετική εκδήλωση με ομιλητές τους Ν. Ζαφειρακόπουλο (φιλοτελική ομιλία), Θωμά Θεολόγη και Δημήτρη Michalópoulo (ιστορικού περιεχομένου).

Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας και της Ένωσης Αποφοίτων του Εθνικού Εκπαιδευτηρίου Αναβρύτων.

Θα προβληθούν διαφάνειες και θα εκτεθούν στοιχεία φιλοτελικών συλλογών

• Η Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία, συμμετέχοντας στην παραπάνω επέτειο, προγραμματίζει από 16-25 Νοεμβρίου έκθεση που θα στεγαστεί στο Πολεμικό Μουσείο. Στόχος της είναι η παρουσίαση αντιπροσωπευτικών ιστορικών τεκμηρίων σε 150 όψεις πλαισίων (φιλοτελικά αντικείμενα, χάρτες, χαρακτηριστικά, χρωμολιθόγραφα, κάρτες κ.ά.).

Περισσότερες λεπτομέρειες δεν έχουν ανακοινωθεί.

Εκδηλώσεις για τα 75 χρόνια της ΦΕΑ.

Η Φιλοτελική Εταιρεία Αθηνών προγραμματίζει εορταστικές εκδηλώσεις για τα 75 χρόνια από την ίδρυσή της. Θα περιλαμβάνουν ομιλίες με ομιλητές τους Α. Βιρβίλη και Μυρσίνη Βαρδοπούλου, εορταστικό δείπνο, έκδοση λευκώματος κλπ. Ακριβείς λεπτομέρειες και ημερομηνίες δεν έγιναν ακόμα γνωστές.